

ZAD
malja
OL

FILM
ZET

MUSORA:

matiné: Harry
aber.
Hudnag
Fősz.: Greil
ander, Maedy
Desl. II. Ezer
Nagy kalandor
szvart, Fősz.:

on: Morandi, a

MUSORA:

szézőn első ün-
nő. Főszerepek
Fredric March,
ring.
Fősz.: Claudette
ortez.

MUSORA:

matiné: Jön a

I. Soha többé

mságer, Fősz.

Harvey, Harry

sart. II. The 2

előszőr. Tanc.

kusok, szaltó

rakor: I. Soha

The 2 Flic-Flac.

EZTŰI
TEK

ittett közleményt

át. Hogy az a

zámában jelent

rtkezés azonban

Vohnschrift 1934

amelynek önhöz

ntézkedünk.

névre hallgató

megtaláló Pulea

ban részesül a

mito
TA

borotvál. Kérje

erakat: WOHL

Petru Rares 45.

gipsz-

mipari

i. Str.

36.

áját kartellen ki-

gben, fagázgenu-

is, boilerket, ka-

is, ölomosveket,

ezéseket.

Taxa postală
plăte in num.
No. 224713/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L.

10. Telefon: 9-77. Előfizetési ár
Havonta 110, negyedévre 320,
évre 600, egészévre 1200 lei.
földre: Havonta 2, negyedév
félre 12, egészévre 20 dollár, I. em.
detések díjazás szerint. Az
KELET az erdélyi és bánág
dóság egyetlen politikai napi
Cikkeink utánnomását csak
rás megjelölésével engedjük meg.

Dr. Rámásetter Róbert

BUDAPEST

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.

Ára 5 lej

— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hát-
szegi Ernő, Strada Matei Milo 5.

Csütörtök, 1934. szept. 13.

5695. ÉV. XVII. ÉVF.

TISRI 4. 205. SZÁM.

VILÁG TÖREK

Az angol világbirodalom

A brit birodalom magva Nagy-Britannia szigete, amelyhez már 1285-ban hozzácsatolták a walesi hercegséget, de csak 1707-ben a skót királyságot, amely az előző korban Angliával csak perszonálunióban élt. A brit fősziget közös parlament és kormány fölött rendelkezik London székhellyel s államháztartása is egységes. Skócia bizonyos jogokat tartott fenn magának, így elsősorban a saját igazságszolgáltatást. A skót törvények sok tekintetben eltérnek az angolokétól, újabbban Edinburgban néhány köz igazgatási hivatalt is kreáltak, mezőgazdasági, halászati és közlekedési természetűeket. Mindezekért azonban a skót államtitkár felel Londonban. Bizonyos önállósági törekvések mutatkoztak az újabb időben, de arra, hogy az 1707-es unió felbomoljon, senkiben gondol. Ezekben az országrészekben megelégednének egy korlátozott decentralizációval is.

Irország helyzete régebben olyan volt, mint ma Skóciáé. Képviselőket küldött a londoni parlamentbe, ahonnan törvényeit kapta, kormányát és egy alkirályt. Irország ezt idegen uralomnak tekintette és az utóbbi évtizedek ezért elkeseredett harcokban teltek, amelyek a háború alatt és később is nyílt fejkésekben robbantak ki. Nem lehetett szó békés megoldásról, úgy, hogy a sziget fejlesztésére gondoltak. A protestáns Észak-Írland 1920-ban olyan alkotmányt kapott, amely megfelelt a birodalom régebbi országai alkotmányának. Ma is képviselőket küld Londonba, de Skótiországtól eltérően Belfast városában törvényhozó testülete van. Jövedelmeit részint saját adói fedezik, részint a birodalmi kincstár, minthogy a brit vámterülethez tartozik. Irország déli része ma már dominion és semmi más kapcsolata nincs Nagy-Britanniához, mint a közös király. Politikailag független, noha gazdasági élete rá van szorítva a szomszédos brit területre. Ezidőszereint a birodalom két része között vámháború van folyamatban, azért mert Irország nem akarja fizetni a járandóságokat, amiket Anglia ezért pótvámokkal fizetett meg.

A középkor két csökevénye: a Man és a Csatorna szigetek alkotmánya. Ezeknek nem választanak a parlamentbe, az anyaországgal csak a közös posta köti őket össze.

Látjuk ebből, hogy maga az anyaország s különböző alkotmányú részekből áll, ugyanez a helyzet fokozottan a koloniákon. Ezek közül kiemelkednek mint külön csoportok a dominionok, amelyek önálló leányállamok, amelyeket kiengedtek a szülői felügyelet alól és nagykorúsítottak. Ezeknek mai helyzete hosszabb fejlődés eredménye. Legelőször 1855-ben Ujfundlandot emancipálták. 1864-ben egyesítették az északamerikai brit tartományokat Dominion of Kanada név alatt, amely szövetségi államalkotmányt kapott. 1900-ban egyesítették az ausztráliai szárazföld kolóniát. 1907-ben önállósult Ujzéländ és 1909-ben néhány évvel a bur háború után alakították meg a délafrikai Uniót, amely azonban még most sincs betöltve.

O dominionokkal való közeledés megkönnyítése érdekében a Gyarmatiügyi Hivatal új minisztériumot szervezett

Vaida a Maniuval való béke érdekében hozzájárult hogy új választás legyen Szamos és Szeben megyében

Teljes a harmónia a nemzeti parasztpártban

Bucuresti-Bukarest, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Az egész ország politikai közvéleménye feszült érdeklődéssel irányul Bukarest felé, ahol napok óta folyik már a nemzeti parasztpárt végrehajtó bizottsági ülése. Ezt megelőzően Maniu és Vaida egész napon át folytattak tárgyalásokat, de ezek a tárgyalások nem vezettek olyan eredményre, mint amilyenre a párt erdélyi szárnyában számítottak. Így a végrehajtó bizottsági ülés, amelyen Maniu és Vaida is megjelent, rendkívül izgalmas atmoszférában zajlott le, úgy Maniu, mint Vaida hívei még mindig végsőkig tartanak ki álláspontjaik mellett. Meglepetésként hatott, hogy

Maniu és hívei sokkal inkább voltak hajlandók koncessziókat tenni álláspontjukból, mint a Vaida párt,

melynek tagjai mereven ragaszkodnak Vaida kormányzati és pártvezetési politikájához.

Felosztják a Maniu-gárdát

Kedden este a pártvezetőség kenyés kérdést intézett el. Először ratifikálta a végrehajtó bizottság Bocu Sever kizárását, noha a Curenul szerint a Mihalache hoz intézett távirat aláírói szolidaritásukat fejezték ki Bocuval. Ezután a Maniu gárdák felosztására került sor. Ebben a kérdésben hosszú vita fejlődött ki, melynek során Lupu kijelentette, hogy Maniu Gyula élete az egész nemzeté és ha ez az élet veszélyben lenne, úgy azt nemcsak a gárdának kell megvédenie, hanem az egész nemzet fogja megvédeni. Kéri Maniut, hogy támogassa a pártot a pacifikálás munkájában és járuljon hozzá a gárda felosztásához.

Maniu emelkedett ezután szólásra és kijelentette, hogy sohasem hitt az élete ellen irányuló fenyegetések komolyságában. Nem volt semmi köze a gárdákat megszervező ifjak akciójához. A szervezők gesztusa nagyon meghatotta őt, de ha a párt a gárda felosztása mellett áll, úgy kéri annak kezdeményezőit és vezetőit, vessék magukat alá a határozatnak, így biztosítva a párt egységét.

Mihalache ezután köszönetet mondott Maniunak koncilians magatartásáért. Nemesak Maniu ellen, hanem Vaida és Lupu ellen, sőt vele szemben is elhangzottak már fenyegetések. Hangsúlyozza, hogy ha a párt vezérei közül egyetlen egy is elesne a harcban, úgy az egész párt meg fogja azt bosszulni. Az anarchia ellen a nemzeti parasztpárt a parasztpártot fogja megszervezni.

Kirobbannak az ellentétek

A Maniu-gárdák felosztását ezután egyhangúlag a Maniu-párti kiküldöttekkel együtt megszavazták. A végrehajtó bizottság este folytatta tanácskozásait és a délutáni békülékeny hangulat után újra beigazodított, hogy milyen rendkívül nehézségek álnak a Maniu és Vaida csoportok kibékülésének útjában. Az ellentétek a szamosmezei választások ratifikálásánál robbantak ki. Maniu híveinek kontesztációját Motogna terjesztette elő. Majd Maniul lelkész hosszas beszédben válaszolt és válaszolt fel a Maniu-kontesztációval szemben ellenérveit.

Igen heves vita keletkezett, amelyben résztvettek Maniu, Mihalache, Lupu, Mirto, Ioanitecu, Pop Ilie, Voicu Nitescu, Hatiegan Emil, stb. Éjjel 2 órakor Mihalache igen izgatott hangulat-

ban rekesztette be az ülést azzal, hogy a vitát ma folytatják.

Pesszimista hangulat

A Dimineata szerint a párt vezetőkörei, amelyek tegnap nagyon optimisták voltak, miután a maniuisták hozzájárultak volt a Maniu-gárda felosztásához, éjszaka letettek erről az optimizmusról, látva, mily hatalmasak az ellentétek a maniuisták és vajdisták között. Az ülés berekesztése után reggel 5 óráig folytak a tanácskozások, hogy valamilyen formulát találjanak a szamosmezei probléma megoldására, de mindkét tábor megmaradt álláspontja és követelése mellett. A lap szerint a hajnali hangulat után ítélve nincs kizárva, hogy ma meglepetések fognak történni.

BUCURESTI-BUKAREST, szeptember 12. A nemzeti parasztpárt végrehajtóbizottsági ülésén a Szamos és Szeben megyék nemzeti parasztpárti szervezeteinél fennállott ismeretes ellentéteket a végrehajtóbizottság ma délelőtti ülésén koncilians módon elintézték. Az egész éjjeli tanácskozások után ma reggel Tilea felkereste Luput és Madgearut, akik közöttük vele, hogy a döntés Vaida kezében van és rámutattak arra, milyen súlyos következményekbe járnak, ha Vaida intranzigens marad. Tilea hangsúlyozta, hogy Vaida a párt magasabb érdekeit minden más szempont fölé helyezi és ilyen értelemben fog cselekedni. A délelőtti ülésen azután Vlad Aurél felolvasta Vaida levelét, amelyben kijelenti, hogy véget vetendő a pártra káros vitáknak Szamos és Szeben megyék választásai körül. Elhatározta hogy új kongresszusokat fog tartani a megyékben és kéri Mihalachet hogy tisztelje meg jelenlétevel ezeket a választásokat.

Vaida levele nagy szenzációt jelentett. A bizottság egyik tagja megjegyzéseket akart tenni, de Maniu félbeszakította el Vaida javaslatát ami meg is történt.

Mihalache kijelentette, hogy személyesen fog elnökölni a két megye párt-szervezet kongresszusain.

Maniu szólalt fel ezután, dicsérve Vaida koncilians magatartását és Mihalache tapintatát. Elismerő szavakkal beszélt Vlad Aurelról, a régi harcosról is. Erdélynek — mondotta Maniu — három érzékenysége van: a nacionalizmus, a vallási érzés és az igazság szelleme. Utóbbi volt most vita tárgya és Erdély nem fogja elfelejteni, hogy teljes elégtételt kapott.

Végül Mihalache beszélt, aki hangsúlyozta, hogy az egység helyreállítását, emlékeztetett arra, hogy Pop-Cicio utolsó óhaja volt: Maniu béküljön ki Vaidával. Aludj békében, öreg harcos. — fejezte be Mihalache — Maniu és Vaida kibékültek. Az ülés rendkívül meghatott és megelégedett hangulatban ért véget. A párt vezérei meg vannak győződve, hogy az erdélyi helyzet pacifikálása megtörtént. Délután 6 órakor ült össze a hivatalos kommunikét megszerkesztő bizottság. Este közös vacsora volt, amelyen Maniu és Vaida is résztvettek.

Halálos csapás a tőzsdére

Az amerikai agytröszt minden nap új szenzációval szolgál. Roosevelték meg akarnak adózni minden jövedelmét, amely az amerikai tőzsdényeségekből eredt. És az adót még akkor is behajtják, ha a szerencsés nyereség nem amerikai állam polgár, hanem akármelyik európai állam polgárának vallja magát. Akí tehát a newyorki tőzsdén sikerrel játszik vagy játszott, annak el kell készülnie lenni arra, hogy ha valamilyen értéke van az Egyesült Államok területén azt lefoglalják adótarozása fejében.

És az adóbehajtás nemcsak a jövőben, vagy a közelmúltban elért tőzsdéi nyereségre vonatkozik, hanem az amerikai kincstári hivatal a külföldieknek 1929. évtől 1933-ig elért összes tőzsdéi jövedelmeit szerelné adó alá vonni. Egyes ismeretbe beurópai tőkésék, akikről köztudomásu, hogy a nagy newyorki hosszban annak idején sokat kerestek, személy szerint kaptak felszólítást és kérdőívet a kincstári hivattól, hogy tegyenek vallomást az amerikai tőzsdéken elért nyereségeikről.

Természetesen az európai tőkepiacokon nagy nyugtalansággal fogadták az amerikai kincstári hivatal előkészületeit. Az európai tőkésék mindenekelőtt kétségbevonják, hogy az Egyesült Államoknak van-e jogok egyáltalában a külföldi állam polgárokat megadóztatni?

Roosevelték azonban keveset törődnek ezzel és mennek a maguk útján.

Pedig ha ezt a radikális reformot tényleg végrehajtják, halálos csapást mérnek a tőzsdére.

A nagy párt békeje és a kisebbségi kérdés

Ha Vaida és Maniu kibékül?

Ez a kérdés bennünket, kisebbségeket, csak egy szempontból érdekel. Hogy a kibékülésnek micsoda következményei lesznek a kisebbségekre nézve. A kibékült pártvezérek hogy fognak közösen gondolkodni a kisebbségi kérdéstről az ellenzéki padokban és hogyan akkor, ha uralomru kerülnek.

Egy gyöngye pártnak el kell buknia a kisebbségi kérdésben, mert nincs ereje ahhoz, hogy politikai ellenfeleinek demagógiáját kivédje és inkább a kisebbségeket áldozzák fel, mint pozíciójukat.

A két pártvezér kibékülése után azonban erős párt lett a nemzeti parasztpárt. Erős párt, amelynek nem kell félnie a demagógiától.

Vajjon az erős nemzeti parasztpárttól a kisebbségi iskola, az egyház, az állami és városi alkalmazás kérdésében megkapjuk azt az ellenértéket, amit mi adóban és egyéb kötelesség teljesítésben adunk az államnak?

Maniu nem nyilatkozott kisebbségi kérdésben.

De nem nyilatkozott egyelőre a nemzeti parasztpárt végrehajtóbizottsága sem, mely pedig Konstancán nagyszabású keretek között megállapított pártprogramot dolgozza fel.

Erdélyiek vagyunk, őszintén kívánjuk, hogy a nemzeti parasztpárti béke helyreálljon.

De ennek a békének csak akkor van számunkra értelme, ha ugyanakkor a kisebbségek felé is meghirdetjük a békét.

A nemzeti parasztpárt történelmi misztériót teljesített Romániában és főképpen Erdélyben.

És ha újra egységes egészé kövacsolódik össze, akkor valóban a béke pártja kell hogy legyen belőle.

a Dominions Officet, amely külügyi hivatal-féle. Az anyaország ugyanis a dominionok fölött való szuverenitását feladta, csak tárgyal velük, ellenben nincs joga rájuk parancsolni. A dominionok tagjai a Népszövetségnek és Londonban saját követségeik vannak, azonban a londoni kormány nem képviselteti magát náluk. Azelőtt kormányzókat küldött oda, most a király nem a londoni kormány javaslatára nevezi ki a kormányzót, hanem az illető dominion kormányának előterjesztésére. A kormányzónak ma hasonló a szerepe a dominionokban, mint egy köztársasági államfő. A legrégibb dominion Ujfundland 1933-ban átmenetileg lemondott előjogairól és önkényesen visszatért az anyaország fennhatósága alá, mert zilált pénzügyeit csak az angol kincstár segítségével tudja rendezni.

Indiát 1858-ig az Indiai Társulat igazgatta. A lázadás után a brit kormány maga vette át az uralmat és 1876-ban Victoria királynőnek címei közé felvette az indiai királynő címet, hogy ezzel is tisztázza a helyzetet, vagyis hogy Anglia felsőbbbbségi jogokat gyakorol egész India fölött. 1911-ben azzal is kihangsúlyozták ezt a helyzetet, hogy Kalkutta alkirályát Delhibe, a nagymogulok fővárosába tették át, ami azt jelentette, hogy a benszüllött államok fölött is Anglia az ur.

A háború előtt az indiai polgárokat később azután a kormány és alkirály mellett és a provinciában is szerepeltek közülök néhányan. Amikor Ghandi vezérlete alatt az önrendelkezési mozgalom megindult, 1919-ben végre a lakosság egyrésze választói joghoz jutott és néhány kevésbé fontos közgazgatási ágazatot, mint az iskolaügy és az ország kanalizációja, indiai miniszterekre bízta. A döntő fontosságú kérdések azonban, mint amilyen a hadügy és a pénzügy, a brit indiai kormány, vagyis az alkirály angol főtisztviselői kezén maradtak.

A többi koloniákon (legtöbbje a trópusokban van) a kormányzat szabályozása különböző. Azelőtt autokratá módon uralkodtak fölöttük a brit kabinet által küldött kormányzók, ma benszüllött tanácsnokok is szerepelnek a kormányzó mellett, a döntő szó azonban természetesen a londoni központé. Sajátságos helyzete van Egyiptomnak, amelyet 1922-ben független királysággá proklamáltak. Mindazonáltal Anglia megszálló csapatokat tart fenn Egyiptomban és egy főkörmányzó, akinek hozzájárulása nélkül döntő fontosságú határozatot. Ami az egyiptomi kormány nem hozhat Palesztinát illeti, ennek az országnak Angliához való viszonya jól ismeretes a zsidó olvasóközönség előtt.

A brit világbirodalom közös feje és aki ma összekötője a birodalom minden részének: a király. Címe Nagy-Britannia és Írland és a tengerentúli brit dominionok királya és India uralkodója. Székhelye az anyaországban van, amely egyedül gondoskodik járandóságairól, a birodalom többi részei nem járulnak hozzá a civilistához. Ha az uralkodó el akarja hagyni az országot, ahhoz a parlament hozzájárulását kell kikérnie. Nincs külön minisztériuma, hanem csak magánkabinetje, amelynek főnöke a Private Secretary tartja fenn az összeköttetést a király és a londoni kormány között. A minisztériumok tisztára brit hatóságok birodalmi minisztériumok nincsenek. Még a három gyarmatügyi minisztérium Colonial Office, Dominion Office, India Office) az anyaország kormányának szervei. A három gyarmatügyi miniszternek parlamenti tagoknak kell lenniük tagjai a mindenkori brit pártkormányoknak, akik vele együtt visszalépnek.

A hatalmas világbirodalom fölött mindig az a férfi rendelkezik, aki a kiesési többséget. Aminthogy a gyarmatügyi miniszter a pártkormány tagja, ugyanúgy a külügyi hivatal vezetője is a brit pártkormány köteléké-

SELECT MOZGO
Ma kezdettel:

MAX BAER

a világhírű boxbajnok, Ameriká kedvence első nagy filmjében:
Erős férfi — gyenge nő

Rendkívül elegáns rendezési film, izgalmas boxmérkőzéssel, melyben partnere: PRIMO DE CARNERA, A többi szerepekben: JACK DEMPSEY, MIRNA LOY.
Műsoron kívül elsőrangú hangos pótkép.

ben áll. Ő nemcsak az anyaország érdekeit védi, hanem az egész világbirodalomét. Ugyanez áll a brit diplomatákra és konzulokra. Néhány dominion idegen kormányoknál tart fenn képviselőket főleg azért, mert

külügyi érdekeik nem azonosak az anyaországgal. Kanadának például Washingtonban, Tokióban és Párizsban vannak külügyi képviselői. Irországnak Berlinben, Washingtonban, Párizsban és a Szentszéknél.

A Legislative Council és a jeruzsálemi polgármester-választás Palesztina politikai életének homlokterében

Az arabok és a zsidók egyaránt a palesztinai parlament ellen foglalnak állást. Huszonötezer fonttal ujjáépítik az árvízjutította Tibériást. Edwin Samuel európai útja

Jeruzsálem, szeptember 12. Politikai körökben úgy hiszik, hogy sir Arthur Wauchope főkörmányzó Londonból való visszakerülése után a Legislative Council tervét megvalósítják. A késő ősze várják a palesztinai parlament megalakítását, mely ellen úgy zsidó, mint arab részről komoly tiltakozások hangzanak el és az arab pártok nagyrésze már leszögezte, hogy nem hajlandó tömegeit a választáson való részvételre felszólítani a Legislative Council megalakítására. Az arab lapok azonban tudni vélik, hogy a főkörmányzó a Legislative Councilt úgy az arab, mint a zsidó tiltakozások ellenére, összehívja és amennyiben a lakosság a választást bojkottálja, úgy ő maga fogja kinevezni a palesztinai parlament tagjait.

Az Iton Mejudah, a zsidó állampárt hivatalosa, úgy értesül, hogy nem csak a cionista exekutív ellenzéki tagjai, de a többségiek is az Aetions Comité rendkívül üléseinek összehívását követeli, hogy egységes zsidó frontot alakítsanak a Legislative Council ellen.

A Londonban megjelenő „Near East and India” a kérdésben cikket közöl, melyben hangsúlyozza, hogy a gyarmatügyi minisztériumban a leghatározottabban kívánják a Legislative Council egybehívását. A lap, mely tudvalegőleg közel áll a gyarmatügyi minisztériumhoz, megállapítja, hogy az utóbbi hetekben a zsidó sajtó „Kisérleti ballonokat” eresztett fel. Ezek szerint az összehívandó palesztinai parlament széles jogkörökkel rendelkezne és a jelenlegi palesztinai kormány a parlamentnek alárendeltje volna. A Council a palesztinai vonatkozású kérdéseket tárgyalná, kiküszöbölve azonban a kérdés komplexumából az Angliát érdeklő nemzetközi problémákat.

„Lapunkat felhatalmazták — írja a Near East and India — annak közlésére, hogy ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak. Hivatalos körök folytatják a Legislative Council összehívására vonatkozó munkálataikat. A palesztinai parlament demokratikus választások alapján hívják egybe és az a lakosság minden rétegét képviselné. Amennyiben a lakosság két legfontosabb csoportja a testület megalakítása ellen foglalna állást és nem venne részt a választásokon, mint ahogy ezt mindkét táborból a lapok jelentik, abban az esetben a főkörmányzó személyesen nevezné ki a Council tagjait, míg úgy az arabok, mint a zsidók be nem látják, hogy a parlament összehívása az ő érdekekben történik.

Ugyancsak a Near East and India közli, hogy a palesztinai kormánynak nincs szándékában zsidót kinevezni Jeruzsálem polgármesteri székébe, annak ellenére, hogy nemzsidó polgármester a zsidó többségű városban, melynek választói felét is zsidók teszik ki, nem lenne a lakosság szempontjából egészséges dolog. A lap megállapítja, hogy jelentékeny zsidó tömegek támogatják Ragheb Bej Nashasibit jelenlegi polgármestert. Nashasibit arab politikai ellenfeleivel szemben, a lap

szerint, zsidók fogják megválasztani.

Ezzel szemben az ITA jeruzsálemi munkatársa hivatalos helyen úgy értesül, hogy a jeruzsálemi zsidóság Nashasibit megválasztása ellen foglal állást. Az arab ellenzék Nashasibivel szemben a muzulmán dr. Arkhaldi Husszeint, a városi orvosi hivatali tisztviselőjét jelöli az egyik jeruzsálemi kerületben. Zsidó és arab körökben az a vélemény, hogy Nashasibit a választásokon kisebbségben marad és így valószínűleg Husszeint nevezik ki polgármesternek.

Nashasibit annakidején a zsidók segítségével jutott a polgármesteri székbe, de az 1929-es zavargások után arab delegációt vezetett Londonba, mely védelmébe vette az arab zavargásokat. Ekkor a városi tanács zsidó tagjai lemondtak mandátumaikról és azóta nem is vettek részt a városi tanács munkálataiban.

Az arab sajtó közli, hogy Erich Mills a palesztinai kormány bevándorlási hivatalának vezetője és helyettese Edwin Samuel, sir Herbert Samuel fia, a bevándorlási tisztviselőket konferenciára hívták össze és új instrukciókkal látták el az illegális bevándorlás megakadályozására vonatkozó újabb rendelkezéseket illetően. Száz új rendőrt soroznak be a határok őrzetére, és három fényszóróval el-

Hitler elárulta szónoki sikereinek titkát és hogy hogyan kell a népre hatni

Párizs, szeptember 12. A Matin nérbengi tudósítója beszélgetést folytatott Hitlerrel. A Vezér felidézte pályájának kezdetét, majd pedig arról beszélt, hogy miként kell a tömegekhez hatni.

— 15 évvel ezelőtt — mondotta Hitler — Nürnberg városa a legkommunistább bajor város volt. Amikor először idejöttem, öt-hat nemzeti szocialista mellett egy kommunista hordát találtam. Ez volt életem egyik legnehezebb négyülése. Ez alkalommal csak néhány szót szoltam a tömeghez.

— Egy esztendő múlva visszatértem ide, ekkor azonban a helyzet még rosszabbra fordult. Időközben megtanulták, hogy én veszélyes ember vagyok. Két óra hosszat vitatkoztak velem és szidalmaztak engem. Már attól tartottam, hogy az ablakon fognak kidobni. A szószeke egy háborus vakot vezettek fel, aki ósárolta mindazt, ami az emberek előtt szent, de a véletlen úgy akarta, hogy én magam is egy darabig háborus vak voltam.

— A szószeke lépve így szoltam a tömeghez: „Mégértem ennek az embernek a lelkét, én is háborus vak voltam, de tő-

látott aeroplán fog keringeni a tengerpart fölött, hogy a beszivárgókat megfigyeljék. A tisztviselők utasítást kaptak, hogy az ezer fontos kapitalista bevándorlókat is kontrollálják, hogy a felmutatót őszszeg valóban saját tulajdonukat képviseli, vagy sem.

A Doár Hajom szerint az akbói strand őrzetére nyolc arabot soroztak be és fegyvereztek fel. Gazaban is arabokat vett fel a rendőrség. A Jordán egész folyása mellett rendőrszotok fognak állani az illegális bevándorlás megakadályozására.

Szeptember elsején indult meg az első nagy palesztinai zsidó hajóstársaság „Palestine Maritime Lloyd Ltd. Haifa” hajójárata Haifa és Konstanca között. Zsidó zászló és héber vezénylet alatt fognak közlekedni ezután a „Progresso és Risveglio” hajók, amelyek eddig az olasz palesztinai hajóstársaságok tulajdonában voltak, Konstanca, Sztambul, Rodos, Haifa, Jaffa és Portsaid között. Az új tulajdonosok a hajókat kijavították és átépítették. A hajót személyszállítási szolgáltatást jelentékenyen kibővítették. A hajó személyzete zsidó matrózokból és a hajó-faj műegyetem tengerészeti tagozatán végzett zsidó tengerésziszotekből áll. A hajókon rituális ellátás van. Konstanca-tól Haifáig a hajóút három és fél nap. A társaság romániai képviselője Konstanca-ban van.

Edwin Samuel a palesztinai kormány bevándorlási osztályának főtükára, a Polonia hajón Konstanca-ba érkezett. Samuel az európai zsidóság helyzetét, a kelet-európai hachsara telepeket és a palesztinai munkásokképzést tanulmányozza. Eceiből Edwin Samuel tárgyalásokat folytatott a bukaresti Palesztina-hivattallal, majd néhány napi tartózkodás után Lengyelországba utazik.

Hivatalosan jelentik, hogy a palesztinai kormány költségvetési feleslege 1934 július 31-én három millió 215 ezer font volt.

A Palesztina-kormány a májusban történt tibériási árvízkatasztrófa által okozott károk megtérítése céljából 25 ezer fontot bocsát az árvízkarosultak rendelkezésére. A hivatalos Palesztinában és a külföldön megindult gyűjtőmunka eredményeit az egzisztenciájukat elvesztett emberek céljaira fordítják, egyben gondoskodva arról is, hogy új megléhetést biztosítsanak számukra. Az erre vonatkozó közlemény hangsúlyozza, hogy Arthur Wauchope főkörmányzó személyes ügyének tekintti az ujjáépítő munkát és elhatározta, hogy a régi városon keresztül három széles, új utcát építenek, amelyet egy csatornázásnak alá, hogy szűkség esetén a Tibériás tóól kiömlő víz elvezetésére szolgálja. Azokat a föld-és háztulajdonosokat, akiket az új utcák építése megkárosít, 19 ezer fonttal elégitik ki. A városi tanácsnak hater ezer font kölcsönt juttat a kormány.

A na

Város, ahol
A nagyenyed

Ajud-Nagyenyed, (Az Uj Kelet kiküldöttől.) Aki a Bünt tanu ja, annak első utja N ba a kis erdőlyi városi ahol az ország egyik infézte áll fenn maj tized óta.

A tizezer lakosu ki a statisztikusok rezigták meg, hogy a lako nyának megfeleljen emberre egy-egy ra minden odavetőd id tekint meg, mint amely mindenkinek megcsiklandozza.

Hiszzen a legártatlan hajlandóságu embertá mélyén is, öntudatlan ságban ott székel a E ban csak adott pillan kozik meg sokszor tr

Hatszázhetvenkét i hatszázhetvenkét ha életnek gyűjtötte össze Sing-Sing, amely ső és sokat sejtetően me

Furcsa fogalom eg ben, annyi sok bün k illetőleg purgatórium ről beszélni.

Hiszzen ennek a há

Hatszáz

A házirend, már a náli ki van függesztve A fekete táblán eg felül: 672...

Ennyi össetört egy nyi rombadójt szülői a nagyenyedi feyház dozni.

Nehéz feladat...

Es utána a vallássz Ennyi gör. kat., a Ennyi zsidó és négy. Ezek külön imaszöny tartás szerint imádk És mellette a napi Felkelés, reggeli se csora séta és lefekvé huszonnégy órájára.

Hát huszonnégy ó nak? Kérdik a nagy ságra jött lakói? I vagyis száz? Hiszen m általán parcellázni le tőnben, csigalassúság

Es a rend legfelső kilencvenhét feyvör, zárka.

Egy ablaknélküli la, amelyben meg le azok kapiák, akik nagyenyedi feyház azt hiszik, hogy kü ben: konspirálnak... És a fekete tábla hogy hány ilyen va Vajjon mit csinál

A bő Nehéz egy ilyen egy ujságcikk keret kibogozni. De mégis Itt ülök szemben egy rokonszenves m mü fatalemberrel, egyelőtt katonásan nagyenyedi feyház

Bányai ur, a fiat éves férfi tíz éve nak. Tíz éve raktár levelezésében, irata kező postában ann mes és aggódó leve sok kétségbeesett p

Hatszázhetvenkét meri a nagyenyedi százhetvenkét emb szinte napról-napra

A nagyenyedi fegyház balladája

Város, ahol minden tizenhatodik lakos — rablógyilkos. A nagyenyedi fegyház — pizsamában, illetőleg darócban

Ajud-Nagyenyed, szeptember 12. (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Aki a Bünt tanulmányozni akarja, annak első utja Nagyenyedre, abba a kis erdélyi városba kell vezetessen, ahol az ország egyik legnagyobb fegyintézete áll fenn majdnem négy évtized óta.

A tízezer lakosu kisvárosban, ahol a statisztikusok rezignáltan állapították meg, hogy a lakosság számárnyának megfelelően minden tizenhat emberre egy-egy rablógyilkos esik, minden odavetődő idegen a börtönt tekintí meg, mint olyan látványt, amely mindenkinek a lelkiismeretét megcsiklandozza.

Hiszen a legártatlanabb lelki és hajlandóságu embertársaink ösztöne mélyén is, öntudatlanul, tudatalattiságban ott székel a Bün, amely azon ban csak adott pillanatokban nyilatkozik meg sokszor tragikus módon.

Hatszázhetvenkét ilyen tragédiát, hatszázhetvenkét hajótöröttjét az életnek gyűjtötte össze a nagyenyedi Sing-Sing, amely sötétben, mogorván és sokat sejtetően mered a belépőre...

A „házi rend”

Furcsa fogalom egy fegyházintézetben, annyi sok bün krematóriumában, illetőleg purgatóriumában „házi rend” ről beszélni.

Hiszen ennek a háznak a lakóinak,

Hatszázhetvenkét összetört egzisztencia

A házi rend, már a fegyház bejáratánál ki van függesztve.

A fekete táblán egy szám áll leg felül: 672...

Ennyi összetört egzisztenciát, ennyi rombadölt szülői reménységet kell a nagyenyedi fegyháznak helyre foldozni.

Nehéz feladat...

Es utána a vallásszerinti beosztások. Ennyi gör. kat., annyi gör. keleti, ennyi zsidó és négy mohamedán is. Ezek külön imaszönyvegen és külön szertartás szerint imádkoznak.

Es mellette a napi beosztás:

Felkelés, reggeli séta, ebéd séta, vacsora séta és lefekvés... Mindez a nap huszonnégy órájára beosztva...

Hát huszonnégy órája van a napnak? Kérdik a nagyenyedi fegyház rab ságra ítélt lakói? Hát nem ötven, vagy száz? Hiszen minden óra, ha egyáltalán parcellázni lehet az időt a börtönben, csigalassúsággal telik.

Es a rend legfelsőbb jelképe nem a kilencvenhét fegyőr, hanem a sötét zárka.

Egy ablak nélküli, nyirkos, fekete cella, amelyben meg lehet vakulni. Ez az azok kápják, akik nem törnek bele a nagyenyedi fegyház fegyelmebe, akik azt hiszik, hogy kinn vannak az életben: konspirálnak...

Es a fekete tábla azt is elárulja, hogy hány ilyen van: négy... Vajjon mit csináltak?

A börtönlakók lelki élete

Nehéz egy ilyen fontos problémát egy újságcikk keretében kidolgozni és kibogozni. De mégis megpróbáljuk.

Itt ülök szemben Bányai Mátéval, egy rokonszenves arcú, ábrándos szemű fiatal emberrel, aki néhány percel ezelőtt katonásan bemutatkozott: a nagyenyedi fegyház titkárja vagyok.

Bányai ur, a fiatal házast, a harminc éves férfi tíz éve titkára a fegyháznak. Tíz éve raktározza el magában és levelezésében, irataiban s a hozzá érkező postában annyi rózsaszínű szerelmés és aggdó levél, meg annyi sok-sok kétségbeesett panasz titkait...

Hatszázhetvenkét ember titkárja ismeri a nagyenyedi fegyház titkára Hatszázhetvenkét ember gyön meg előtte szinte napról-napra...

akarva, nem akarva, rendben, fegyveremben monoton egyhangúságban, külső zökkenők és behatások konzekvenciái nélkül kell leélni azt a néhány évet, amit az igazságszolgáltatás rájuk rótt és nagyon sokan vannak olyanok is, akik egy egész életre, egyelőre ismert és szükre szabott, négy fal között végbemenő életre kell berendezkedjenek.

Rendnek tehát itt ugyis kell lenni... Gondoskodnak erről az egyforma uniformis fegyőrök, akiket ha nem katonás egyenruhában látunk, talán össze is lehetne tévesztetni a nagyenyedi fegyház élő hatlottjaival, mert arberendezésük és hangulatuk hasonlít a fegyház többi lakóinak lelki életéhez, akik mellett ők is leélik életüket.

Egy nagy különbséggel azonban... Hogy este kimehetnek, utánuk nyikorogva becsapódik a nagy vasrácsos kapu és ők a szabad levegőn nagy lélegzetet vesznek és serény léptekkel indulnak meg otthonuk felé, az aszszonyhoz, aki meleg vacsorával várja őket és a gyermekekhez, akik elmesélik a külső világ napi eseményeit...

A külső világot, melyet ők csak a rabság sötét szemüvegén keresztül ismernek... A rácsokon keresztül, vagy a városi sétákban a fegyőrök élesre töltött fegyverein és szuronyain keresztül...

Ha egyáltalában be lehet nézni, ha az ember betekintést nyerhet tényleg hatszázhetvenkét ember titkaiba, lelke legmélyére, akkor azt kell mondanom, hogy érdemes volt... Erdemes volt tíz évet a nagyenyedi fegyház falai között eltölteni, mert itt sokkal értékebb tapasztalatokra tettem szert, mint kint az életben. Ott zinn, az embernek sajátkárán napról-napra kell tanulnia, tapasztalnia az emberek rosszságait. Itt én, összegyűjtve, egy borzalmas nagy szítán, az igazságszolgáltatás rostáján keresztül kapom a hatszázhetvenkét ember tapasztalatait. Tapasztalataim szerint a nagyenyedi fegyház lakóinak legnagyobb százaléka megjavul a börtönben... Ezt persze nem lehet általánosítani, nem lehet azt mondani, hogy az 576. számú fegyenc éppen olyan lelki átalakulásra, olyan megtisztulásra, mint keresztül, mint a 333-át viselő. Mert hiszen a templomban, a fegyház kápolnájában éppen olyan ájtatosan térdel és imádkozik, mint a másik... És mégis, ki tudja, milyen terveket forgatnak az agyukban... Ismétlem azonban, nagy általánosságban rendes, becsületes emberré nevel a nagyenyedi fegyház lakóit. Igen sok esetben találkoztam az életben, idegen városokban, olyan fegyházbeli ismerőseimmel, akik nemesak a fegyházban viselték magukat jól, de kinn az életben is megjavultak és hasznára váltak a társadalomnak.

Van természetesen olyan eset is — folytatja beszámolóját az enyedi fegyház titkára — amikor a fegyházba került bűnműző itt a fegyház falai között sem tér meg és földalatti összekövvel terveket sző a kiszabadulásra.

Ilyen esetünk tíz év alatt, amióta a fegyház titkára vagyok, még csak kétszer volt és akkor is az egyik esetben kudarcot végződött, mert a szökött fegyencet elfogták. Ilyen esetekben természetesen aztán súlyos fegyelmi büntetéseket kap az illető.

Es a nők?

Egy érdekes és tragikus kérdés: — Hogy viselkednek a fegyencek nőhözátartozói a börtönben rekedt férfiakkal szemben?

— Azokat, akik a női hűségben kételkednek — csinál mosolyogva propagandát a női nemnek Bányai Máté titkár ur — arra kérem, hogy információért hozzám forduljanak. En mindenkit meg fogok nyugtatni. Számtalan esetnek voltam tanúja, amikor 10-15 évi, sőt életfogytiglani fegyházra is elítélt fegyencek feleségei nemesak, hogy állandó levelezésben vannak férjeikkel, de állandóan segítik

Szülők! Fiu vagy leány-iskolások részére készen vagy méret szerint,

olcsóbban mint házilag készítve

szallitok: **egyenkötényt egyenruhát egyensapkát** **ISKOLAI** **egyenkalapot tornaruhát tornacipőt stb.** **harisnyát, szvetterit, intézeti fehérneműt, matracot, stb.**

HERCULES ÁRUHÁZ

(volt Babyház) CLUJ, Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi u. 12. (Gólya Áruházal szemben).

őket pénzzel és élelmiszerral. Sőt Somogyinak, a hírhedt tordai autós-banditának Budapesten lakó felesége, rövid két év alatt, amióta a férje a börtönben van, már kétszer utazott le a magyar fővárosból, azért hogy férjével egy-egy negyed órát beszélhessen, holott Somogyit életfogytiglani börtönre ítélték és előreláthatólag, rövid időn belül nem is részesül a büntetést módosító amnesztiában. Es amikor megkérdeztem a fiatal asszonyt, hogy mi köti most férjéhez, holott már egy ötéves börtönbüntetés is törvényes válóokot képez, ezeket mondta:

— Lehet, hogy a társadalom rablógyilkosnak bélyegezte meg az uratam és lehet, hogy el is követte a reá rótt borzalmas bűncselekményt, de velem szemben sokéves házasságunk alatt a legudvariasabban és legmegértőbben, mintaférsze-

rien viselkedett és ezt nekem rekompenzálni kell.

Es ön nős titkár ur? — kérдем félve.

— Csak természetes — hangzik a nem mindennapi bátorsággal tanuskodó válasza.

A vacsoraelőtti séta alkalmával a nagyenyedi fegyház udvarán egy sarokban állva, végignézek egy 80-100 tagu sétáló fegyencesoprotot.

Tramm-tramm, hangzanak az egyforma léptek az egyforma gondolatok sulya alatt és a darócruhás fegyencek ott sétálnak el mellettem, majdnem megérintenek és mégis milyen messze állanak tőlem. En néhány másodperc múltán elhagyom ezt a szomorú épületet és ők itt maradnak zárkaikkban, egyedül töprengve gondolataikkal...

Bencei Béla

Felülvizsgálják Brehmer rákgyógyítási elméletét

Berlin, szeptember 12. A porosz belügyminisztérium elrendelte Brehmer professzor új rákgyógyítási elméletének felülvizsgálását. A belügyminisztérium hivatalos közlése szerint egyelőre a legnagyobb óvatossággal feltalálásban közölt híreit, amelyek szerint sikerült felfedezni a rák kórokozóját, amely lehetővé teszi a diagnózis pontos megállapítását és a rák betegség helyes kezelését. Mielőtt ezt az új gyógymódot a gyakorlatban is alkalmaz-

mazzák a rákbetegknél, szükseg van arra, hogy megfelelő szakemberek behatóan átvizsgálják az új felfedezést. Addig is, amíg ez megtörténik, komoly veszedelmet jelentene a rákbetegnek számára, ha a napi sajtóban megjelent hírekbe bizva, az eddig már bevált gyógymód helyett a Brehmer-féle módszerhez folyamodnának. felülvizsgálato a lehető legnagyobb gyorsasággal hajtják végre, miután olyan kérdéssröl van szó, amely rendkívül fontos a népegészségügy szempontjából.

Tatarescu erőteljesen cáfolja a kormány átalakításáról terjesztett híreket

Egyetlen miniszteri tárca sem cserél gazdát. Slavescu pénzügyminiszter nem gondolt lemondásra

Bucuresti-Bukarest, szeptember 12. Az Universul mai száma érdekes intervjut közöl Tatarescu miniszterelnöktől. Az újságíró elsősorban a kormány átalakításáról érdeklődött, mire a következő választ kapta:

— Az átalakítás nem aktuális, mint azt már az előző napokban is kijelentettem. A kormánynak egyetlen tagja sem távozik helyéről. Egyébként egyetlen új tény vagy olyan politikai esemény nem történt az utóbbi időben, amely indokolna egy miniszterváltást vagy aggaszthatná a kormányt. A kormány folytatja konstruktív munkáját, figyelemmel vizsgálva meg mindama problémákat, amelyek gyors megoldást követelnek.

Arra a kérdésre, vajjon Slavescu sem tart ki lemondása mellett? a miniszterelnök ismételten hangsúlyozta: Elsősorban nem is nyújtott át semmiféle lemondást, de nem is nyújtottott olyan szándékot, hogy le akarja mondani. A pénzügyminisztériumban tényleg súlyos akadályokat kell legyőzni, de épp ezért Slavescu nem kerül ki ezeket és minden törekvése odairányul, hogy a pénzügyeket és a közgazdasági életet a normális viszonyok közé vezesse.

— Milyen impressiókkal tért vissza Belgrádból?

— Ezekről már nyilatkoztam — felelte Tatarescu. — Többet addig nem mondhatok, míg az uralkodónak jelentést nem tettem.

Az újságíró ezután Tatarescunak erdélyi benyomásairól érdeklődött.

— Sarmisegetuzában a legutóbbi évak legmélyebb és legnagyobb hatást keltő nemzeti manifesztáció volt. Az erdélyi nép mélyen dínasztikus érzéseivel, melegséggel és természetes ösztönésével fogadta királyát. A nemzetiségű és az ősköltől örökölt rögök fölötté jogunknak tudata öfelségében a leghatalmasabb kifejezőre találtak. Ezért a Hátszeg völgyébe érkezett románok kélfőképp bebizonyították, hogy a nemzet és királya közötti kapcsolat olyan hatalmas kezesége a nemzet aspirációinak, hogy valahányszor az uralkodó a nép körébe érkezik, mindig áttörök a konvencionális és hivatalos programok gátjait.

— Ami a Zsivölygét illeti, megállapítottam, hogy az ottani gazdasági élet a jelenlegi gazdasági és pénzügyi helyzet körülményeihez alkalmazkodók. A nép nyugodt és szorgalmasan dolgozik. Mi igyekezni fogunk megkönnyíteni ezt a helyzetet, felhasználva lelki energiát, rendszeretett és a jövőbe vetett bizalmat.

— Csütörtökön újból Bukarestben lesznek — fejezte be a miniszterelnök — és elnökölnek fogok a minisztertanácsban, amely a napirenden levő problémákon kívül, amelyek a kormányt foglalkoztatják, belgrádi utammal is foglalkozni fog, de semmiesetre sem a kormány átalakításával.

engerpart megfigyeltek, hogy andorlókat tatott ősz-képviseli, bój strand oe és fegy at vett fel lyása melni az ille- zására. meg az első rsaság „Pa nifa” hajó- zött. Zsidó at fognak so és Ris- z olasz pa- lajdonában Rodos, Hai- Az új tulaj- és átépít- tási szolgál- k. A hajó- és a hai- tagozatán ből áll. A Konstancá- és félnap. A Konstancá- ni kormány kára, a Po- rkezett. Sá- ztetét, a ke- és a palesz umányozza. alásokat fo- a-hivatallal, is után Len- a paleszti- felesége 1934 25 ezer font májusban tör- óta által oko- jából 25 ezer sultak rendel- ztinában és a munka ered- at elveszített egyben gon- g meglhetést erre vonatko hogy Arthur emélyes ügyé- ankát és elha- on keresztül enek, amelyet hogy szükség mló viz elve- ok éhá- tal elégitik ki- font kölesőtt

neinek ell

én ismét meg- szóval sikerült om, de mennyi mennyi propa- g megnyertem folytatta Hitler i a tömegre. A egyszerű eszkö- mindig tudom, és ahhoz inté- ok érteke sike- n dolog volna a szédet intézni, néha csodálkoz- etek beszédeim- rot és miért ki- rübb képpel. egy ilyenkor én z szölok. A pol- vedése az, hogy rtelmi osztály- éget kell tenni. Egyes szölok, mások csak az igazi szölok az tud hatni. Hitler.

SPORT

Ujabb bonyodalom a TAC—Romania ügyben

A Nemzeti Bajnokság bizottsága megsemmisítette a vasárnapi Romania—TAC mérkőzés eredményét és annak két pontját 0:0 gólaránnyal a TAC javára írta. A TAC fellebbezett

Cluj-Kolozsvár, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Immar negyedszer találkozott selejtező keretében vasárnap a Romania a TAC-cal és a mérkőzés ezután a Romania győzelmét hozta, ami egyet jelentett volna a Romanianak a Nemzeti Bajnokságba való bekerülésével. A TAC azonban azon a címen, hogy a Romanianban Vartan mint olyan játszott, aki selejtező mérkőzésen nem bírt játékkal — övött.

A Nemzeti Bajnokság bizottsága tegnap esti ülésén foglalkozott a temesvári csapat óvásával amelynek helyt adott, azonban salomoni ítéletével a lényegen semmit sem változtatott. Ugyanis a bizottság megsemmisítette a vasárnapi mérkőzés eredményét és annak két pontját 0:0 gólaránnyal a TAC javára írta. Minthogy azonban az első igazolt mérkőzésen a Romania 3:1 arányban győzött, a jelenlegi 0:0-as TAC győzelem mellett kétféle elnye van, ami mindenképpen biztosítja helyét a Nemzeti Bajnokságban.

Temesvári értesülésünk szerint azonban a TAC nem nyugszik bele egy ilyen egyoldalú salomoni megoldásba és az ide vonatkozó kategórikus szabályokra való hivatkozással fellebbezést jelentett be. Az ügy a közeli napokban a Biroul Federal elé kerül.

Favoritok győzelme a Nemzeti Bajnokságban Ferencváros vereség a magyar profiligában

Cluj-Kolozsvár, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt két nap (az Uj Kelet a főnnepek miatt nem jelent meg) igen gazdag volt sporteseményekben. A belföldi eredmények közül óriási meglepetés a TAC veresége a Romanától, a külföldiek között a szenzáció erejével hat az Attila győzelme a Ferencváros fölött. Az elmúlt két nap sporteredményei:

Nemzeti Bajnokság

Romania—TAC 3:1 (1:1). Az újrajátszott selejtező mérkőzés megérdemelten a Romania nyerte Felecan II. góljával. A temesvári lapok által az elbizakodottság g agyondicsért TAC a kolozsvári csapat első ellenjárásánál megzavarodott, majda a pendület fokozásakor teljesen elvesztette fejét. A TAC egyébként Vartan szerepeltetése miatt övött.

Universitatea—Gloria CFR 3:0 (1:0). Gollövők Orza, Jonas és Surlasiu.

Crisana—Kipensja 2:2 (2:2). A gólokat Barátky és Máthé, illetve Beke és Dobay lőtték.

CFR—Juventus 2:1 (2:1). Zanescu, Medve és Tepeneag lőtték a gólokat.

Venus—AMTE 4:0 (4:0). A gólokon a Valcov fiúvek osztozkodnak.

NAC—Unireh Tricolor 2:1 (0:0). A gólokat Seifert, illetve Kovács és Glanzmann lőtték.

Belföldi eredmények

Temesvár. Banatul—Fortuna 7:1 (4:0). Kinizi—TMTE 4:2 (2:1). A TMTE nyolc van százalékos fölénye dacára vereséget szenvedett. Fredorf—Kadima 3:1 (1:1). A Kadima újjászervezett csapatából még hiányzik az összejátek, az új szerzemények azonban biztató jövőt jósolnak a zsidó csapatnak.

Szamosujvár. Sparta—Victoria (Kolozsvár) 9:3 (4:1).

Beszterce. Unireal—Gloria 2:2 (1:0).

Márosvásárhely. Mures—MSE és MTE komb. 1:1 (1:1).

Resica. RMTE—Fratiija 8:0 (2:0).

Lugos. Vulturii—Electrica 5:3 (2:1).

Arad. Unirea—Soimii CFR 4:3 (2:3).

Transilvania—Tricolor 2:1 (1:0). Olimpia—Hakoah 1:1 (1:0).

Nagyszében. HTV—CFR 1:0 (1:0).

Szatmár. Phönix—Olimpia CFR 3:2 (1:1). (Szombaton). Kolping—Barkochba 3:2 (2:1). Olimpia CFR—Craiovan 4:2 (2:2).

Nagybánya. Phönix—Tricolor 3:0 (2:0).

Nagykároly. Törekvés Szatmár—Törekvés Nagykaroly 3:0 (1:0).

Bukarest. Usa—Sp. Studentesc 3:2 (2:2).

Külföldi eredmények

Bojogna. FC Bologna—Admira 5:1. Középeurópa Kupa döntő.

Budapest. Hungaria—Soroksár 7:1. Phöbus—Budaj 11 3:1. Szeged—Kispest 2:2. III. ker.—Ujpest 1:1. Attila—Ferenc város 3:1.

Az atlétikai Európbajnokság eredményei: 110 gát Kovács magyar 14.8. — 400 m. Metzner német 47.9. — Dicskosz Anderson svéd 50.38. — Távolugrás Leichum 74.5. — 100 m. Berger holland 10.6. — 200 m. Berger holland 21.5. — 4x100 m. Németország 41 mp. — 800 m. Szabó magyar 1:52. — 400 gát Schele német 53.3. — Maraton futás Toivonen finn 2 óra 52 perc 29 mp. — 5000 m. Rouchard francia 14:36.8. — Dekatlon Stejvert német. — Súlydobás Vlding észt 15.19. — Hármasmugrás Peters holland 14.89. — 4x100 m. Németország 3:14.4.

Triest. Triestina—Somogy 4:1 (1:1).

Varsó. Németország—Lengyelország 5:2. Válogatott labdarugó mérkőzés.

A bécsi Rapid Prágában 8000 néző előtt 3:2 arányban legyőzte a Slavját.

Prága. Zinedince—Sparta 4:0. Meglepetés. Slavia—Pilsen 8:0.

Bécsi bajnoki eredmények: Favoriter—Austria 2:0 (2:0). Vienna—Libertas 3:2 (2:1). Rapid—FAC 4:3 (2:2). Wacker—WSC 2:1 (1:0). Hakoah—FC Wien 3:3 (1:0).

A bécsi WAC Rómában 7:0 arányban vereséget szenvedett a Lazio-tól.

Fantasztikus világrekord. A tokiói atlétikai versenyen, melyen az amerikai atléták is résztvettek, az amerikai Metkalf a 200 m. síkfutás 20.2 h/percvel idővel nyerte.

Felfüggesztették a Crisana működési jogát. Bukarestből jelentik: A szövetség a Barátkyért megállapított váltásdíj ki nem fizetése miatt a Crisana működési jogát felfüggesztette. A Crisana 2000 pengővel tartozik a Hungáriának.

Létrejött a megállapodás a szövetségi edző ügyében. Bukarestből jelentik: A szövetség elfogadta Peter Farmer kétéves szerződésre vonatkozó feltételeit és ezzel a szövetségi edző kérdése megoldást nyert.

Csehszlovákiába megy a Venus, ahol szeptember 28 és 30-án játszik. Az egyik ellenfele a Slavia lesz.

Mosko nem írt alá az FC Sete-nek — mondja a NAC beadványában, melyet a szövetség elfogadta Peter Farmer kétéves szerződésre vonatkozó feltételeit és ezzel a szövetségi edző kérdése megoldást nyert.

Baj van a Nemzeti Bajnokság B. csoportjával. Bukarestből jelentik: A Nemzeti Bajnokság B. csoportja iránt alig van érdeklődés. Eddig nyolc egyesület adta be a jelentkezését a küzdelemben való részvételt illetőleg.

Elmarad a NAC—U bajnoki mérkőzés? Nagyváradj jelentés szerint a NAC vezetősége beadvánnyal fordult a Biroul Federalhoz, melyben kéri a vasárnapra kitűzött NAC—U mérkőzés elhalasztását, hogy lejátszhassa a Ripensjával egy régen esedékes revánsmérkőzését. Alig van remény a kérés teljesítésére.

Románját kizárták a Nemzetközi Uszósportszövetségből. Berlinből jelentik: Magdeburgban a Nemzetközi Uszósportszövetség kongresszusa Kanadát, Chilét, Angol, Indiát, Romániát és Uruguayt tagdíjhatalékok miatt kizárta a tagok sorából.

A Haggibor teniszszakosztály háziversenyét ez évre folyó hó 16-án, vasárnap tartja meg a Calea Victoriei 117. sz. alatti pályákon. A versenyen másodosztályú és gyermekverseny szakmák is lesznek, míg a férfi és női elsőosztályban a négy legjobb játékos körmérkőzést játszik a rangsor megállapításáért. Tekintve a játékosok elsőrendű klasszisát, szép küzdelmet várhatók és a rendezőség reméli, hogy azok megtekintésére mindazok megfognak jelenni, akik ez évben végigdukkolták a Haggibor kitűnő gárdájának eredményes küzdelmeit. A beléptidj erre való tekintettel minimálisan 20 lejben lett megállapítva.

KÖZGAZDASÁG

A kiskereskedők és iparosok patenta fixájának módosítását helyezte kilátásba a pénzügy-minisztérium

Bucuresti-Bukarest, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) A kiskereskedők és kiskiparosok, különösen a regábeli kereskedők évek óta élnek harcot folytatnak a kereskedelmi és iparkamarákon keresztül, hogy adják a háborúelötti adóipusnak megfelelően alkalmazott patenta fixában állapítsák meg. A régi patenta fixa hasonlított a magyar pénzügyminiszterium által bevezetett első és másodosztályu kereseti adóhoz. Kivetése egyszerű volt, mert nem a jövedelemhez volt szabva, hanem fix összegben meghatározva. Az adószedő hatóságok csupán annyit állapítottak meg, hogy melyik adózó az adónak melyik osztálya szerint terhelendő meg az évi adóval. Ez nem csak ala-

acsony terhet jelentett, hanem az adóki-vetési eljárás egyszerűségét is, ami nagyon sokat jelent a kiskereskedő és kiskiparos szemében, aki járatlan a könyvek vezetésében és nincs módjában külön alkalmazottat tartani az adóügyek kezelésére. Ezzel szemben a most bevezetett adó rendszer bonyodalmas, túlságosan felebe-essüli a jövedelmeket és a sok mellékadók labirintusán keresztül a kisember ki sem tudja számítani mennyi az adóterhe.

Ilyen körülmények között megváltás lenne a patenta fixa bevezetése, Argetoianu bevezetett ugyan egy patent fixát, ezt azonban abban az időben tette, amikor a jövedelmek valóságosan zuhantak visszafelé, úgy hogy például 1931-ben

A Jüdische Rundschau

Németország nagy, kétszer hetenként megjelenő zsidó lapja, amely a zsidó élet minden megnyilatkozásáról kimerítően informálja olvasóit. A

Jüdische Rundschau

a németországi zionista mozgalom lapja. A

Jüdische Rundschau

kétszer hetenként jelenik meg és előfizetési ára negyedévenként Lei 180. Romániából az előfizetési díjak a Banca de Credit Român Cernauti címre küldendők

Nagy kalap vásár!

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 10. sz. alatt

Weiss Siegfried

cég ajánlja a legújabb divatu és közkedvet Romagna márkájú valamint szines és fekete velourkalap ja't utolérhetően áron!

vagyis a dekonjunkturális évben fizetett adót az 1928-as évi jövedelem alapján fixálták.

Az Argetoianu-törvény hatálya a jövő évben lejár és a kiskereskedők és iparosok most mindent megtesznek, hogy a patenta fixát olyan értelemben vezessék be, amilyen értelemben a háború előtt alkalmazták. Biztos forrásból kapott értesülések szerint a kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy a jövedelem átlagát ne 1929—30. év jövedelme szerint számítsák ki, hanem 1930—32. évi átlag értelmében, ami már dekonjunkturális jövedelmet képvisel és ez valamivel méltányosabb számítási alap lenne, mint az Argetoianu-fele patenta fixa.

Európai rádió kartell. A Philips telefunken és az Egyesült Izzó lámpagyár között nagyjelentőségű megállapodás jött létre. A megállapodás értelmében a három gyár kölcsönösen átengeli egymásnak rádióeső szabadalmait és a gyártási eljárásokat és a további rádió-kutatást kölcsönös tájékoztatással fogják végezni. A kooperáció különben nem egészen új, mert mint köztudomásu, a Philips és a Telefunken között régebben is fennállott, ebbe azonban az Egyesült Izzó-lámpagyár bekapcsolódása azért jelentős, mert az említett vállalat olyan országokban is bejuthat, ahol eddig szabadalmi kifogások akadályozták meg terjeszkedését.

Leszállítják a borszesz átvételi árát. A Borszesz-szindikátus harminchat vagyon borszesz leszállítására kapott megbízást a szeszmonopóltól. A borszeszmeny nyírséget a Borszesz-szindikátus már le is szállította, a régi átvételi áron. Az új borszesz-átvételi árak megállapítása céljából a napokban új tárgyalások kezdődnek a szeszmonopól vezetősége és a Borszesz-szindikátus között. A szeszmonopól a borszesz átvételi árát le akarja csökkenteni azzal az indoklással, hogy a borszesz nyersanyaga a kitűnő szőlőtermés következtében jelentős mértékben megerősöbödött.

Felfüggesztették az 1932 január 1. utáni adóhátralékoknak adóbonokkal történő kompenzálását. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium szigorú rendeletet adott ki, mely az állammal szemben fennálló adósságoknak adóbonokkal történő rendezését az 1934 március 3-ig terjedő adóhátralékokra vonatkozólag újabb intézkedésig felfüggeszti.

PRIMARIA MUNICIPIULUI CLUJ

No. 23.317—934.

Publicatiune

Se aduce la cunostinta celor interesati, ca in ziua de 25 luna Septembrie anul 1934 ora 11 a. m. se va tine in localul Primariei (Sala de sedinte) situat in Cluj, Str. Regina Maria Nr. 2. licitatie publica pt. Construirea podului in valoare de Lei 299.823.

Licitatia se va tine in conformitate cu Art. 88—110 incl. din Legea C. P. legumamental O. C. L. si norme publicate in Monitorul Oficial Nr. 127 din 4 Jun. 1931.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitatie, vor depune pe langa oferta si o garantie de 5 la sută din valoarea furniturii oferite, iar oferta se va face numai in conformitate cu caietele de sarcini, cari pot fi vazute in ficare zi dela ora 11 pana la ora 13 in localul Serv. Technic Cluj, Str. Kogalniceanu 4, etaj.

Cluj, la 7 Septembrie 1934.

Primaria Municipiului Cluj.

Maxim Bial

MOSZKVA, szeptember 12. Moszkvai írókongresszus a Gorkij, aki a szovjet ségének elnöke a ne Chajm Nachman Bim meg, akinek génusza

Öt d bocsát

Harmint

LONDON, szeptember 12. jelentés szerint kihal castde főgépezést, a hogy a hajó gépei a duláskor kifogástalan tiizifezkendők is tel állapotban voltak. A ség soraiban ingerül vallomás azon részét pésznek el kellett mentőcsónakban, am kült az égő hajóról, mine tagja s mindő

Állandó ütközése és

Több halottja,

LONDON, szeptember 12. Waine és Con tagállamokban a teka kapcsolatos zavarok készenlétbe helyezték dat. Az északdakotai ben számos újabb seösszeütközéseknek.

A pensylvániai Lakolók atakot vezető gyobb selyemgyár adók sortüzei elől vniok.

Hat súlyos sebesülhazba, a többi sebeslők magukkal vitték legnagyobb lepedőgydást hajtottak végre az üzem elé érkező patok. Az összeütközmegebesesültek.

A szavóipari vezető azon tagállamok kölyekben a sztrájkolóerőt vezényelték ki szerdai naptól számban a helyzetben, dőkért a további féják.

LONDON, szeptember

Pharos

Megjelent szeptem

Zsidó M

cimen. A legkitűn beszk

A Pharos könyvek

LIGETI SÁN

Maxim Gorki emlékbeszéde Bialikról a moszkvai írókongresszuson

MOSZKVA, szeptember 12. A moszkvai írókongresszus záróülésén, Maxim Gorkij, aki a szovjetorosz írók szövetségének elnöke a nemrégiben elhunyt Chajm Nachman Bialikról emlékezett meg, akinek géniuszáról nagy elismeréssel beszélt. „Egy nép — mondta Gorkij — nem kell számbelileg nagy legyen ahhoz, hogy a világot nagy íróval ajándékozza meg. Így Bialik, a nagy költő is egy számbelileg nem túlságosan nagy népé.”

Öt dollárért közszemlére bocsátják az égő luxushajót

Harminc matróz és két utas egy mentőcsónakon

LONDON, szeptember 12. Newyorki jelentés szerint kihallgatták a Morrocastide főgépészét, aki azt vallotta, hogy a hajó gépei a havannai utbainduláskor kifogástalanul működtek s a tüzfecskendők is teljesen használható állapotban voltak. A jelenlevő közönség soraiiban ingerülten fogadták a vallomás azon részét, amikor a főgépésznek el kellett mondania, hogy a mentőcsónakban, amellyel megmenekült az égő hajóról, a legénység harminc tagja s mindössze csak két utas

voit. A hajóroncs tovább ég s időnkint most is történnek benne robbanások. A newyorki lapok élesen támadják Ashbury város üzemét az égő hajó megtekintésére utazó közönség kiháználásáért. A zsúfolásig telt szállodákban tízszeres árat kell fizetni, az élelmiszerek is hallatlanul megdrágultak. A kíváncsiakat 5 dollár beléptődíj mellett engedik a hajóroncs közelébe s további 5 dollárért füstálarcot is venniök és viselniök kell.

Állandó sortűzek, véres összeütközések az amerikai sztrájkolók és karhatalom között

Több halottja, több száz sebesülte van a közelharcoknak

LONDON, szeptember 12. Rhode-Island, Waive és Connecticut amerikai tagállamokban a textilgyári sztrájkokkal kapcsolatos zavargások miatt riadó készületbe helyezték a nemzeti gárdát. Az északdakotai New-Englandban ben számos újabb sebesültje van az összeütközéseknek.

A pensylvániai Lancasterben sztrájkolók atakot vezettek a város legnagyobb selyemgyára ellen, de a gyárvédők sortűzei elől vissza kellett vonulniok.

Hat súlyos sebesültet szállítottak kórházba, a többi sebesültet a visszavonuló magukkal vitték. Észak-Karolina legnagyobb lepedőgyára ellen is támadást hajtottak végre tehergépkocsikon az üzem elé érkező sztrájk-rohamcsapatok. Az összeütközések során sokan megsebesültek.

A szavóipari vezetők iratot intéztek azon tagállamok kormányzóihoz, amelyekben a sztrájkolókka szemben haderőt vezényeltek ki az uccára, hogy a szerdai naptól számítva nem lesznek abban a helyzetben, hogy a történendőkért a további felelősséget is vállalják.

Külön közlő helyek

LONDON, szeptember 12. Rhode-Is-

land tagállamban, Sealsvilleben és Central Fallsban egész éjszaka tartó összeütközések voltak a sztrájkolók és a karhatalom között. A sebesültek száma olyan jelentékeny, hogy külön kórházokat kellett felállítani. A városokra teljes sötétség borult a harcok alatt, mert a zavargók leütötték az összes uccai világítótesteket.

Mindenütt sortűz

NEWYORK, szeptember 12. Sailevilleben 4000 sztrájkoló és 250 nemzetőr között összeütközés keletkezett, melynek folyamatát 12 nemzetőrt kövekkel súlyosan megsebesítettek. A város környékén szintén harc támadt, három súlyos, 20 könnyebb sebesült.

Lancasterben több ezer sztrájkoló beakart hatolni egy selyemszövőgyárba. A rendőrség utját állta a tömegnek. Összeütközés támadt, számos súlyos sebesülttel.

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

Pharos könyvek

Megjelent szeptember 1-én az első kötet:

Zsidó Miniatűrök

cimen. A legkitűnőbb modern zsidó elbeszélők remekei.

A Pharos könyvek legközelebbi kötete

LIGETI SÁNDOR regénye:

A Büvös erszény

Megjelenik október 1-én.

A Pharos könyveket kizárólag előfizetők kaphatják, havonta egy-egy kötetet. Előfizetések: Negyedévre 250 lej, félévre 500 lej, az Uj Kelet könyvosztályába küldendők: Cluj, Str. Baron L. Pop 10, a Pharos Zsidó Könyvtárvállalat részére.

Nem kolerában haltak el a mamaiai katonák

Az erélyes óvintézkedések utját állták a további fertőzéseknek

Konstanca, szeptember 12. A mamaiai garnizonban történt koleragyanus mérgezések ügyében folyik a vizsgálat. Tegnap délután Gafencu törzsorvos, a katonai kórház parancsnoka felboncolta Chitu Constantin katona holttestét. Az orvosok véleménye szerint infekciós gyomormérgezésről van szó. Tegnap este a katonai orvosok konzultációt tartottak, amelyen a Bukarestből érkezett egészségügyi inspektorok is résztvettek. Megjegyzendő, hogy három napja, amióta az óvintézkedéseket megtették, új megbetegedések

nem történtek.

Dr. Costinescu egészségügyi miniszter is megérkezett Konstanca. A miniszter a főorvosokkal a prefekturán tartott megbeszélést, itt újból megállapítást nyert, hogy szó sem lehet koleráról. A miniszter azután a katonai kórházban meglátogatta betegeket, majd Mamaiában megtekintette a katonai tábor és kórházat. Costinescu elismerését fejezte ki a katonai orvosoknak gyors és eredményes munkájukért.

Francia orientációt követel Bethlen a magyar kormánytól

Az olasz-francia közeledés következményei Magyarországra

BUDAPEST, szeptember 12. A sajtót élénken foglalkoztatja a francia-olasz közeledés, amelyet magyar körök meglehetősen idegességgel fogadnak, mert attól tartanak, hogy Magyarország teljesen elszigetelődik. Bethlen ezzel kapcsolatban a Pesti Napló hasábjain vezércikket írt, melyre a bécsi Reichspost ma válaszolt és amely hangsúlyozza, hogy minél nagyobb mértékben erősödik az egyetértés Európában, annál inkább csökkennek Magyarország kijáratái a békeszerződések revíziójá-

ra. Ha Magyarország attól fél, hogy a kisantant csatlakozik a római olasz-osztrák-magyar egyezményekhez, akkor le kell vonnia az olasz-német elhidegítés következményeit és határozottan Olaszország oldalára kell állnia.

A Magyarság, Ujság, Esti Kurir és Népszava hangsúlyozzák, hogy a magyar politikának le kell térnie eddigi németbarát utjáról és Olaszországon át a megértést kell keresnie Franciaországgal és a kisantanttal.

Véres általános sztrájk Madridban

Több halott, sok sebesült

Madrid, szeptember 12. Tegnap virradó éjjel a szakszervezetek kihirdették az általános sztrájkot és vasárnap reggelre Madridban minden forgalom megbénult, az ujságok nem jelentek meg a gyárakat be kellett zárni.

Délben a kormány rendeletére haditengerészek és műszaki katonák léptek szolgálatba, hogy a fővárosban valamennyire fel lehessen tartani a közuti forgalmat, de a sztrájkolók megtámadták a kocsikat és felborított autókából és társzekerekből torlaszokat emeltek a sinekre. A vásártérben a sztrájkolók megütköztek a rendőrséggel és mind a két részen többen megsebesültek. Az

egyetem környékén a sztrájkolók tüntetőmenetet rendeztek s mkor rendőrök állották útjukat, lövöldözni kezdtek: három ember meghalt. A Puerta del Solon a sztrájkolók elkergették a piaci árusokat, amiből összeütközés keletkezett s egy piaci kofát agyonlőttek. A sebesültek számát délig ötvenre becsülték. A főváros lakossága a legnagyobb izgalomban töltötte a vasárnapot. A sztrájknak politikai háttere van, Leroux volt miniszterelnök, a radikálisok vezére és Gil Robles, a katolikus néppárt vezetője elfordult a Sander-kormánytól, úgy, hogy a kormányválság kitörése elkerülhetetlen.

Két napja újból kisebbségi nyelvizsgák folynak

A városi kisebbségi tisztviselők vizsgáznak román nyelvből a vármegyeházán

CLUJ-KOLOZSVAR, szeptember 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Csak nemrégiben zajlottak le a postások, tanárok és tanítók nyelvvizsgálói, akik mai napig is szorongó szívvel várják, hogy mit döntenek a bukaresti zsoldasztalnál Száraz kenyér, vagy még az sem lesz a sorsuk?

Tegnap és ma a városi kisebbségi hivatalnokok állottak nyelvvizsgára. Összesen százötvenhét kisebbségi hivatalnokot utaltak most vizsgára. Hétfőn kezdődtek el a vizsgálatok, amikor 127 jelölt tett írásbelit s 25 szóbeli vizsgát. Kedden viszont csak 30 jelölt tett írásbelit és ugyanennyi szóbelit.

A vizsgáztató bizottság elnöke dr. Dragan polgármester, míg a bizottság tagjai Turea, a Bheorghe Bratianu liceum igazgatója és Petruca György ugyancsak a Gheorghe Baritiu liceum tanára.

Dragan polgármester megnyugtatta ugyan a vizsgázókat és kijelentette, hogy a legnagyobb jóakarattal kezelik ügyüket és azon vannak, hogy min-

denki átmenjen a vizsgán.

Ennek ellenére azonban a jelöltek szorongással arcukon ülnek a szóbeli vizsgálaton és izgatottan figyelik a teremben folyó egy-egy társuk vizsgáját. A kérdések a köznapi életből valók, amelyre a legtöbb vizsgázó folyékony románnyal ad választ. Egy-egy feleletet kijavít Dragan polgármester és barátságosan jegyzi meg, hogy az illető magyar szórendben beszél románul.

A vizsga eddigi eredményét még nem lehet tudni, egy-két nap múlva véget érnek a vizsgák és akkor hirdetik ki az összes eredményeket.

Az Athenaeum 60 lejes regényeinek legújabb kötete: Priestley: „A nap hőse”. A háború utáni angol irodalom legnépszerűbb írója a szerző s legmulatságosabb, legelevenebb, legmaibb alkotása ez a regény, a botesinálta hős és a szépségkirálynő regénye. Sikere lesz, kell hogy sikere legyen! Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltéség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

Templomok és hivek

Az áhitat „prakszisát“ mi zsidók egynél nagyobb közösségben, legalább is tíz ember között gyakoroljuk. Más vallások imaházaiban, még a hangos dervisek istentisztelete alatt is, látunk elvonult embereket, akik a maguk könyörgését külön és elmerülten küldik Istenükhöz. Nálunk „bét hakneszes“ gyülekezet háza a templom, a hangsúly az együttléten van, a társasáleten. Külső megnyilvánulásában a templomok kifejezik különösen a keleti zsidóságban a szociális rétegződést. Tudjuk, hogy Káisenyben vargák, szabók, kiskereskedők külön templom közösségben szervezkedtek és a mi Poale Cedekünk is hasonló alakulás. Mégis, a mi áhitatra egybegyűlt közönségünk vallási szempontok szerint rétegződött, bár alaposabban nézve megtaláljuk itt is a szociális vonásokat.

A kongresszus templomban a nagypolgárság végzi áhitatát. Ros hasana napján villanyfényben és fehér brokátban csillog az egyébként is fehér terem, az urak ünneplő feketében, a hölgyek divatos díszben. Ezuttal emelkedettebb érzésvilág vibrál a templomban az új főrabbi dr. Weinberger Mózes otthonában van, övé a szószék, amelyről Ros hasana első estjén megindult és átértett imát mondott. Erdekes feje, fiatalos fókusz a templomjához, organuma, szabatos, kifejtése kellemes, nem is kenetes nagyon, megérezhető rajta a kor reális szelme.

Kolozsvár nem papos város, de aki papot becsülettel dolgozott a közt, magáról országos, sőt európai hírt árasztott. Elég rámutatni megboldogult Eisler Mátysra és Glasner Mósera. Mindketten a maguk külön munkaterületén tuinóttek a helyi vonatkozásokon. A város más felekezetei is kiválóságokat adtak a már a múltban. Olyasom Segesváry Bálint háromszáz esztendősként emlékezett, hogy 1632-ben szeptember másodikán „választák püspökké az kolozsvári scholamestert, Csanádi Pált, magyar nation, nőtelen le, gényt, nagy ösziben elegyedett kised embert: nagy hertelen haragu, száraz ember, böles, okos Medikus; az fejedelmekhez igen hordozták, igen gyorsan járó“. Ferencz József unitárius püspöknek egy k elődje volt a „hertelen haragu, száraz ember“ még abban az időben, amikor a nagytéri templom a „két nation“, a száz és magyar unitáriusainak kezén volt, azekban a vallási harcoktól fűtött időkben, amikor Désen Thoroczka Máté püspök fiát, Jánost „zsidózásat“ miatt megköveztek, feleségét pedig kőpeltérezték.

Hál' Istennek elmúltak az idők, amikor büntették a külön vallási meggyőződést, de fájdalom, elmúltak azok az idők, amikor zsidó igazságokért nemzsidók is kiállottak.

Az ortodoxok nagytemploma a közép. A kispolgárságé. Ros hasana első dél-éjtjét itt töltöttem. Inkább népház, mint az „elmélyülés hajléka“. Sok gyermek — unberufen — nagy a zaj, az öregebbek burnót szippantanak és a Tóra felolvasása közben kicserélgetik régi emlényeiket. A fiatalok azon vitáznak, nem lenne helyesebb és Istennek is kedvesebb, ha a délutáni „tasloch“ helyett kísétálnának valahova a szabadba.

A főrabbi, Glasner Akiba, mélyreható beszédet mondott, kár hogy a karzati zsváj zavarta. Rávilágított a sofár jelentőségére. Történelmünk minden nagyobb mozzanatánál, ugymond, főleg ahol nem a logika törvényei érvényesülnek, hanem felfoghatatlan erők, ott a kúrtnek szerepe van: Amikor az Ur a Tóráat adta népének, amikor később Jerichó alatt megindult a honfoglalás, Ros hasanakor a kúrt hangja ébresztí föl a zsidókat a csodavárást. Előzmények nélkül, váratlan jobbrafordulás reményét kelti bennünk a sofár, szorongatottságunk magához napjában is. És ezekben az időkben, amikor Izrael szíve megtorlással van eltelve, elnségeinknek nem kívánunk más büntetést, mint azt, hogy lássák népünk sorsának föllendülését.

A timáruccai templom a rajongóké, a chaszidoké. Talán már csak morzsái élnek bennük a Baal Sem Tov lelkesedéséből, de ennek nem ok az okaj, hanem a kenyérkereső nehéz idők. Mégis, bámuin kell azt a lángoló önfeledtséget, amivel dicsérik az Urat és hálálkodnak neki, ahogy tapsolnak és egész egész indulókat énekelnek, ahogy találzba burkolva két kezüket égnek emelik és jajonganak

és ujjonganak egyben.

Aki a chaszidok örök optimizmusán csodálkozik, nem tudja, hogy ez valójában a zsidó nép kúpszíthatatlan bízarkodása. Ők reprezentálják a zsidó nép érzésvilágát és ha az ember látja őket a különállásukért folytatott harcaikban, nem tud gondolni rájuk csak mint a nemes ellenfélre.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Max Baer, az asszonyok kedvence

Max Baer világhírű boxoló fiatalos mosolyával néhány hét alatt meghódította a filmvilágot, ugyanígy meghódította a sportkedvelőket is. A ring és a filmvilágnak egyik legfestőbb és legexcentrikusabb alakja ma.

Első newyorki fellépése után (Kaliforniában született zsidó apától) meghódított mindenkit, fantasztikus rugalmasságával, örökös vígságával és rettenthetetlen bátorságával. Nagyon tetszik neki a népszerűség, nem tudja mit jelent a pénzteenség és kedvence az asszonyoknak. Rengeteget költ virágra és ura mindkét kontinens fiatalosságának. Ez Max Baer, a sport és mozivászon hőse. Eppen olyan, mint milyennek első filmjében látjuk, mely a mai nappal már műsorra kerül a Select-mozgóban.

Ugyanebben a filmben látni fogjuk Primo de Carnerát, félelmes ellenfelét és alkalmunk lesz látni, mi a titka annak, hogy Baernek sikerült legyőznie az olasz óriást. Ennek titka az, hogy Baer egy asszonyt akart meghódítani: a szép Mirna Loy filmszínésznő.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma, csütörtökön új kettős műsor, 2 film egy helyért. Földszint 20, balkon 15 lej. I. Premier. E. öször Kolozsvárt: Egy éjszaka a fronton. 1934-es év legnagyobb háborús filmje. II. A szerelmes szálloda. Fősz.: Anny Ondra.

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtökön premier, a szezon első ünnepe: Egy édes kicsi nő. Főszerepekben: Sylvia Sidney és Fredric March. Rendezte: Marion Gering.

Jön: Dalommal kereslek. Fősz.: Claudette Colbert és Ricardo Cortez.

ÉPÍTŐMUNKÁS-MOZGÓ MŰSORA:

Szombaton fél 8 és 9 óra között műsor egy helyért: I. Merénylet az Orient express ellen. Izgalmas kalandordráma. II. A rémület háza. Izgalmas cowboy dráma. Főszerepekben: Georg O'Brien és Parker Cellin. Vasárnap 3, 6 és 9, hétfőn, kedden fél 8 és 9 óra között ugyanaz a műsor. Hely. árak: 10 és 12+3 lej.

Műstoppoló specialista !!

Ruháján esett szakadás, égést, molyrágást, művésziessen beszövi

Hirsch férfiszarabó
Sr. Regina Maria II sz.
Férfiruhákat divat szerint olcsó áron készít

Megjelen!

Rettenetes Adolf

tragikomikus éposza, illedelmes jambusokban, kellemetes rövidséggel, melyben megragyon énekelve a braunau mázolólegény csodálatos pályafutása — a létra alsó fokától a kancellári székig.

Zsidóknak fölöttébb javallva írta:

Salamon László

Egyszerre fog sírni és nevetni rajta!

Azonnal rendelje meg az Uj Kelet könyvosztálya útján. Ára 20 lej és portó.

ők a földjében szegény, a külső megjelenésükben megdegszerű, a konzekvens, de nem szórászahasogató jámborok. Buber mondja, hogy az a zsidó közösségi megmozdulás, amelyben nincsenek meg a chaszidizmus elemei, nem is tekinthető zsidó mozgalomnak. Erre gondoltam egy egészen primitív dolog közben, amikor az előimádkozójukat sahriszkor hallottam. Rekedt hangon mondotta a szolozsmákat, sokszor olyan halkán, hogy nem lehetett követni a szöveget, de ez a hang melegebb érzéseket fakasztott belőlem, mint Rabetz és Weisz főkantort urak kétségteletlenül kitűnő kórusa. (sz. i.)

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, szeptember 13.

Bukarest, 13: Déli zene lemezek. 14:45: Könnyű lemezek. 18: Francia Luca zenekara. 19:30: Gounoud: Faust, 5 felv. opera lemezek.

Budapest, 11: Felolvasás. 13:05: Ragyóczy Jolán zongorázik, Horváth Margit zongorázik, Horváth Margit énekel. 14:30: Zenekari hangverseny. 17: Pósa Lajos kisebb elbeszélő versei. Felolvassa özv. Pósa Lajosné. 19:55: Madách-paródiák. Galamb Sándor dr. előadása. 21:30: A Bécsi rádióállomás műsorának közvetítése. 23:20: Melles vonósnégyes. 24: Mar. kó Árpád: Francia katonák II. Rákóczi Ferenc hádseregében c. előadása. 24:20: Szalonzenekar.

Bécs 17:40: Kivánságlemezek. 18:50: Hammerschlag Lotti brácsázik, Zechner Hermann zongorázik. 21:30: Rádiózene. kar.23: Hadrabova Éva dal- és ária-estje. 24: Máthéjazz.

Berlin, 19:50: A Mildner-vonósnégyes. Reger: Esz-dur négyesét játsza. Prága, 19:40: Lemezek. 20:10: Modern gyermekzene. 22:15: Horváth dalok. 23:15: Prágai szalonzenekar.

Róma, 18: Rondini cselő. és Salome zongoraművész. Közben Cavagni tenor és Malpassuti szoprán éneke. 21:10: Le. mezek. 23: Táncczene.

Varsó, 16:40: Könnyű zene.19:15: Dygat Z. zongorázik. 21: Rádiózenekar. Zynski zongoraművésszel. 22: Szimfonikus zenekar, Krzywicz Marita énekével. 23:15: Táncczene.

Péntek, szeptember 14.

Bukarest, 13: Lemezek. 14:40: Könnyű lemezek. 18:30: Rádiózenekar. 19:20: Rádiózenekar. 20:15: Lemezek. 21: Cotrus Erzsébet zongorázik. 21:45: Nasta Mihály énekel. 22:15: Theodorescu Mihály fuvola.

Budapest, 7:45: Torna. Utána hanglemezek. 10:45: Hírek. 11: Felolvasás. 11:40: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13:05: Kondor Leó és Polgár Tibor kézzongorás jazz-száma. 17: A rádió diákfelőrája. 18: Közvetítés a Magyar Ruggyantagvárból. 18:40: Temesváry János brácsázik. 19:20: Vihar. Acsády Károly elbeszélése. 19:55: Bertha István szalonzenekara. 21:15: Nagy Endre előadása. 21:45: Lakatos Tóni és Lakatos Misi cigányzenekara. 22:20: Pólszky Zsigmond énekel. 24: Pataky Vilmos jazz zenekara.

Bécs. 17:40: Filmlemezek. 18:50: Mazho Gustav hegedűl. Rudolf Alfréd gitároz. 20:10: Népdalok. 23: Állástalanok zene. 23:50: A zene folytatása. 1: Táncclemezek.

Berlin, 17: Kis rádiózenekar. 19:30: Schubert- és Wolf-dalok. 21:45: Kés rádiózenekar. 23:50: Rádiózenekar.

Prága, 18:40: Lemezek. 19:05: Lemezek. 20:10: Rádiózenekar. 23:15: Pospisij énekes és a prágai zongorakettős.

Róma, 21:10: Lemezek. 21:45: Straus J. Tavaszi lég, operett.

Varsó, 18:15: Jónás M. zongorázik. 19:15: Schumann-dalok. 20: Dán-énekar. 21:30: A szimfonikus zenekar. 23:55: Reklám és zene. 24:30: Táncclemezek.

אתרוגים!

לולבים אונד הדסים אינט דיעס יאר וור אין בערענעקטער צאהל געקאממען אים לאנגער עס איזט ראטונג. דאס יעדער זיינען בעדארף יע עהער דעקען זאל וכל הקודם זכה. דער פערקויף צום גדולי הבע"ל אה סעטשעניטער. דאס אדער ברעיקע בעשטעללונגען צו ריכטען

E. Rosenzweig Cluj, Reg. Maria 6.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Fűzők? Melltartók? legelőnyösebben Garmid Szalonban Str. Neculcea 2, Renzeraloia.

Liebermann Sári okleveles francia tanárnő szabadságról hazatérkezve a francia nyelv oktatását újból elkezdte. Tanít kezdekét és haladókat a legújabb módszer szerint. Cluj Erzsébet u. 31.

Eladó bolberendezés. A volt Rex-üzlet Cluj, Str. Memorandului 8. sz. alatt berendezése szabad kézből eladó. Ajánlatok dr. Stan Virgil ügyvéd, Cuza Vodă 5. tömeggondnokhoz.

Szegyvári specialista sok évi gyárt praxissal, elsőrangú referenciákkal elhelyezkedést keres. Cím: Bernstejn okl. vegyész Timisoara III, Str. Odobescu 23.

Egy középiskolás leány urcsalágnál teljes ellátást kaphat negyedik és második kereskedelmista leányfahm mellett. Linczegeh ucca 8., balra második ajtó.

Konfekció-elárusítót, nőtlent, ki az országosan használt nyelveket beszéli, keresek azonnali belépésre. Részletes ajánlat küldendő. Modehouse, Ruháruház Timisoara, IV. Blvd. Berthelot 17.

Suche für sofort eine gesunde jzr. Kindergärtnerin zu zwei Kinder. Adresse: Sajovits J. Tg. Mures, Reg. Ferdinand 21.

Román, német, magyar, francia (angol) levelezést vállalkozó délután: órákra. „Szerény“ jellegre a kiadóba.

Olcsó áron eladó grépes telek épülettel. Str. Garibaldi 1 (Grigorescu út mentén). Értekezni Str. Romei 42.

Megnyílt az első kolozsvári ort. kóser cukrászüzem. A legizlésebb kivitelű tortákat, mignonokat, szendvicseket, valamint apró süteményeket eljegyzésekre, esküvőkre, keresztelőkire és egyéb alkalomokra a legizlésebb kivitelben, a legjutányosabb árban készítik. Adler, Str. Londrei 19.

A legizlétebb vegetárius ételek a Schwartz Ignácné vezetése alatt álló „Familia“ kóser vegetárius étteremben kaphatók. Cluj, Str. Memorandului 10. hátul az udvarban. Rendkívül olcsó árak. Előnyös abonamafeltételek.

Hogyan éljen a mai ifjuság?

A szexuális függetlenség haszna, kára és tanulságai. Mit szabad a lányoknak? Mit szabad a fiuknak? Írta: Wallenstein Árpád szakorvos.

LEPAGE nál Cluj Ára 60 lej

HIRT

— Mihály vajda körü jelentik: Mihály vajda nagy zsény felől jövet Anghel ügyi miniszter kíséretében érkezett. Útközben meglátta kolostort, Targu-Jiu-ban Ecaterina Teodoroin hata város közelében levő gatta meg a vajda, aki na kolostort látogatja Curtea de Argesba utazá

— Ma aláírják az ost hosszabbításáról szóló de restből jelentik: A Temp rint ma reggel a minisz irják az ostromálapot m ra vonatkozó dekrétumot könyvet. Inculzet belüg teken reggel mutatja be uralkodónak.

— Szabadlára helyezett hamisítók egy részét. N előtt beszámolt az Uj B Kolozsvárra szállították lezett tordai 13 pénzhar latot Barbateiu vizsgálat tegnap szabadlára hely közül Hechetet, míg Cănyai, Berkovits és Ge harmine napos vizsgálat tek el. A többi öt vádl mappal ezelőtt szabadlá bateiu vizsgálobíró. A folyik.

— Román alkoholér mef csempészték. Buka A román-nyelvel hat mellett a granicsárok tak el: Andrej Petrosco tolio a nevük. Lengye átmenni nagymenny melynek ellenében bé selymet akartak átése többi tagjainak kideri folyik.

URAI

Kalapot és vásár Sipos harisnya, k áru, uri és női. Ügyeljen a „SIP“ Calea Regele Fer „Takarekosság“ hely

— Tiszújítás a des porban. Désről jelent totta a dési cionista újító közgyűlését, az érdeklődés mellett, ar a következő vezetőség Elnök: dr. Bär Emán stadt Béia, Majrovits Márton, főtitkár: B Kleim Ármánd, pénze ellenőrök: Ing. Neuf Bernáth, Keren HAJ berger Manoné, KKL tán, sékel biztos: We lomgondnokok: Hoel Henrick, Dr. Bär En ben köszöni meg a h és igéri, hogy igyek portól minden pártü gedésére vezetni.

— Bánáti Színház tik: A Bánáti Rom szervezkedik és a ma tagjával is tárgyalá si Icaó szubretnek keté Mihálynak ped ajánlották fel. A Ro 25-én nyílt Lehar Fe operettjével.

DAP mozgásművészt

a beiratkozás m gyermek- és ba tisztviselőkurzu gyógytorna, egy és csoportos kombinált mens páli módszer. 12—3 ig és d. tandij.

cluj victoriei (v. telefo

HIREK

— Mihály vajda körútja, Bukarestből jelentik: Mihály vajda ma reggel Petrosényi felől jövet Anghelescu közoktatásiügyi miniszter kíséretében Targu-Jiuba érkezett. Utközben meglátogatta a Lainici kolostort, Targu-Jiuban megkoszorúztatta Ecaterina Teodoroiu hősnő sírját, majd a város közelében levő hadszínteret látogatta meg a vajda, aki délután a Tismana kolostort látogatta meg, majd este Curtea de Argesba utazik.

— Ma aláírják az ostromállapot meghosszabbításáról szóló dekrétumot. Bukarestből jelentik: A Tempo értesülése szerint ma reggel a minisztertanácson aláírják az ostromállapot meghosszabbítására vonatkozó dekrétumot kísérő jegyzőkönyvet. Inculetz belügyminiszter pénteken reggel mutatja be aláírás végett az uralkodónak.

— Szabadrábra helyezték a tordai pénzhamisítók egy részét. Néhány nappal ezelőtt beszámolt az Uj Kelet arról, hogy Kolozsvárra szállították a nemrég leleplezett tordai 13 pénzhamisítót. A vizsgálatot Barbateiu vizsgálóbíró vezeti, aki tegnap szabadrábra helyezte a vádlottak közül Hechetet, míg Cămpianu, Baia, Bányai, Berkovits és Geisler ellen újabb harminc napos vizsgálati fogságot rendeltek el. A többi öt vádlottat még néhány nappal ezelőtt szabadrábra helyezte Barbateiu vizsgálóbíró. A vizsgálat tovább folyik.

— Román alkoholér — lengyel selymet csempészték. Bukarestből jelentik: A román-lengyel határon levő Orășeni mellett a graniésárok két csempészt fogtak el: Andrej Petrosiuc és Damila Vartolio a nevéik. Lengyelországba akartak átmenni magymennyiségű alkohollal, melynek ellenében beismerésük szerint selymet akartak átsempészni. A banda többi tagjainak kiderítésére a nyomozás folyik.

URAK I

Kalapot és vásárolhatnak már Sipos harisnya, kötött- és rövid-áru, urj és nődivat üzletében. Ügyeljen a címre!

"SIPOS"

Calea Regele Ferdinand 8. szám „Takarékosság” Rt. bevásárlási helye.

— Tiszújítás a dési cionista helyi csoportban. Désről jelentik: A napokban tartotta a dési cionista helyi csoport tisztújító közgyűlését, rég nem látott nagy érdeklődés mellett, amelyen egyhangúlag a következő vezetőség lett megválasztva. Elnök: dr. Bär Emánuel, alelnökök: Hochstadt Béla, Majrovits M., Jehuda, Horsch Márton, főtitkár: Barna Kálmán, titkár: Klein Armánd, pénztárnok: Fenyő Béla, ellenőrök: Ing. Neufeld Jenő, Altmann Bernáth, Keren Hajszod biztos: dr. Weinberger Manoné, KKL biztos: Singer Zoltán, sékel biztos: Weinberger Ernő, templomgondnokok: Hochstadt Dezső, Feig Henrik, Dr. Bär Emánuel lelkes beszédben köszöni meg a belehelyezett bizalmat és igéri, hogy igyekezni fog a helyi csoportot minden párt és egyesület megelégedésére vezetni.

— Bánáti Színház. Temesvárról jelentik: A Bánáti Román Színház erősen szervezkedik és a magyar társulat néhány tagjával is tárgyalásokat folytat. Hegyesi leát szubretnek szerződötték le. Fekete Mihálynak pedig a főrendezői állást ajánlották fel. A Román Színház október 25-én nyit Lehár Ferenc „Giuditta” című operettjével.

pap vera

mozgásművészeti iskolájában

a beiratkozás megkezdődött. felnőtt, gyermek- és baby-, valamint estői tisztviselőkurzusok. tantervképzés, gyógytorna, egyéni oktatás, egyes és csoportos táncok betanítása. kombinált mensendick, laban, szentpál módszer. értekezni naponta 12-3 óg és d. u. 6-8 óg. mérsékelt tandíj.

cluj victoriei (v. kossuth lajos u.) 27. telefon: 4-13.

STRANDOLÁSHOZ NAPKURÁHOZ kizárólag EUKUTOL krémet és olajat

használjon. Bronzbarna, egészséges színt nyer, bőre nem ég le fájdalmasan, mert az EUKUTOL-készítményekben levő börtápláló anyagok megvédik és ellenállóvá teszik.

Önök is csak EUKUTOL-ra van szüksége.

EUKUTOL-KRÉM nagy doboz Lei 40.—
kis doboz Lei 20.—
EUKUTOL-OLAJ nagy üveg Lei 120.—
kis üveg Lei 60.—

Önök is csak Eukutol-ra van szüksége. Beszerezhető minden jobb szaküzletben.

ROYAL DROGUERIA M. Rózsa S. A. CLUJ

— Brailában kiraboltak egy angol hajót. Brailából jelentik: Tegnap éjjel eddig ismeretlen tettesek felmásztak a Mirupanu angol hajó fedélzetére, kirabolták a legénység kabinjait és magymennyiségű árut is magukkal vittek. A nyomozás megindult.

— Aca de Barbu hangversenye az Ujságíróklubban. Csütörtökön este Aca de Barbu, ez a nagyskalájú operaénekesnő tölti ki az Ujságíróklub hangversenyének műsorát. Teljesen új repertoárral, áriákkal és dalokkal lép a klub közönsége elé a kiváló képességű művésznő. A klub vezetősége mindent elkövet, hogy tagjai a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesüljenek. Minden elképzelhető irányu, bel- és külföldi napilap, szociológiai, irodalmi, társadalmi, különleges szaklapok, magazinok elégitik ki a tagok szellemi igényét. Kitérő tánczenéről a népszerű Dudus zenekara gondoskodik a klub konyhája pedig a legkényesebb gasztronómiai igényeket elégíti ki.

— FEJENKÉNT TIZ POFON BÜNTETÉS. Londonból jelentik: Caudemenciu, Hopeny-tartomány kormányzója Pingyuenben fejenként 10-10 pofonra ítélte három kínai ujságíró, mert rövid nadrágot, kihajtottnyaku gallért és pápaszemet viselve jelentek meg hivatalában, hogy nyilatkozatot kérjék tőle. A kormányzó, a régi kínai etikett-szabályokra hivatkozva, a pongyola ruházatkodásnál még súlyosabb tiszteletlenségnek minősítette a pápaszem viselését. A bántalmazott ujságírók, akiken az ítéletet végrehajtották, a pekingi sajtószövetséghez fordultak panaszukkal.

— Brailában a vihar hajókat szakított le a horgonyokról. Brailából jelentik: Hatalmas vihar dúlt tegnap este a kikötőben. Több hajó és slepp eltépte láncait. A Turda személyszállító gőzöst csak nagynehezen sikerült lehorgonyozni.

Uj kettős műsor a ROYAL MOZGÓBAN:

2 film egy helyért. Földszint 20 lej, balkon 15 lej.

I.

Premier. Először Kolozsvárt.

„Egy éjszaka a fronton”

1934-es év legnagyobb háborus filmje.

II.

A szerelmes szálloda

Főszereplő: ANNY ONDRA.

— NAGY FÖLDRENGÉS PUSZTÍTOTT ÉSZAK-ALGIRBAN. Észak-Algír lakosságán vakrémület lett urrá. A legutóbbi súlyos földrengés után, mely Carnet helységet majdnem teljesen elpusztította, mindenfelé újabb könnyű földlökéseket éreztek. A környék lakói jónak látták, hogy elhagyják házaikat, és péntek óta szabad ég alatt élnek. Az algiri kormány a pénteki földrengés áldozatai számára 60.000 frank elsősegélyt bocsátott rendelkezésre. A szombati nap folyamán St. Cypriában ismét több ház beomlott a földmozgás következtében.

Gergely Kató okleveles nyelvtanár és francia nyelv tanítását ismét elkezdte. Vállalja kezdődnek és haladóknak egyéni vagy csoportokban való tanítását. Cluj, Calea Motilor 58. Tel. 6-66.

— Francia nyelvű tanításaimat szeptember 17-én újból megkezdem. Öhl-macherné, Helmann Magda francia nyelv tanár, Cluj str. Călugăritelor 1.

— Az Állami Osztályorszájatek öfödjk osztályának huzási eredményei 1934 szeptember 12-én, 9-ik huzási napon. 150 ezer lejt nyert: 38.242, 60 ezer lejt: 11.214, 40 ezer lejt: 20.329, 22.043, 30.472, 47.680, 60.431, 20 ezer lejt nyertek: 5645, 11.624, 36.440, 40.658, 43.409, 45.040, 48.484, 65.110, 67.353, 72.056 és még 1683 nyeremény Lei 15.000 és 5.500 között.

— LESZERELÉSI DOKUMENTUMOK. Londonból jelentik: A yerkschirei partokon ma megkezdődtek a nagy angol hadgyakorlatok, amelyeken a szárazföldi, a tengeri és a légi haderő egységei vesznek részt. A keleti támadó áram haderejének repülőgépanyahajói egészen partközébe jutottak el s a repülőgépekről sikerült elhaggtatni az erősítmények tűzértségét s a repülőgépelhárító ágyukat. Ezután a szállító hajók gyalogságot és tűzértséget szállítottak partra. A védők mérföldekre visszavonulni voltak kénytelenek. A hadgyakorlatokat szerdán folytatják.

— Tisztviselőknéek engedhetetlenül fontos a torna. Iratkozzék be Pap Vera esti tornakurzusaira. Értekezni naponta 12-3 óg és d. u. 6-8 óg. Cal. Victoriei 27. Telefon 4-13.

— A Palesztina Hivatal közleménye. Már több ízben közöltük a sajtó útján, hogy hivatalunk szűkös anyagi helyzetére való tekintettel csak válaszbélyeges levelekre válaszolhat. Sajnos, az utóbbi időben felénk állandóan megfedekeznek erről és így abba a helyzetbe kerülünk, hogy fontos leveleket nem tudunk megválaszolni. Ismételtén felhívjuk a zsidó közönség figyelmét arra, hogy hozzánk intézett leveleikhez okvetlenül mellékeljen válaszbélyeget, mert különben bármilyen fontosak is azok, válaszolatlanul maradnak.

— Szívbetegeknek és érelmeszesedésben szenvedőknek reggel éhgyomorral egy fél pohár természetes „Ferenc József” keserűviz — a legkisebb erőlködés nélkül — igen könnyű ürülést biztosít, a gyomor és a belek működését elősegíti s az emésztés renyhességét csakhamar megszünteti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy a rendkívül enyhén ható Ferenc József viz elsősorban agyvérzésre és gutaütésre hajlamos idősebb embereknek tesz nagyfontosságú szolgálatot.

— Szombaton újra munkába lép a Skoda-bizottság. A Skoda-bizottság szombaton ismét megkezdte munkáját. Holnap-tól kezdve a kamarában összeülnek a négy albizottság előadói a jelentések meg szövegezése és az anyag rendezése végett.

— Jó szőlő- és bortermést jelent a földművelésügyi miniszter. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztérium jelentése szerint az időjárás igen kedvező a buza vetésre. A szőlőtermés nagyon gazdagnak ígérkezik, jóménőségű borokkal.

— Kényszerleszállást végzett egy magyar személyszállító repülőgép. Budapest-ről jelentik: A Magyar Légiforgalmi Társaság egyik repülőgépe a budapest-bécsi útvonalon, Budaörs közelében, motorthiba miatt kényszerleszállást végzett. Utasai közül senki sem sérült meg. Az utasok egy óra múltán folytatták utjukat az osztály főváros felé.

Szülők szeptemberben

ne felejtsek: Gyermekük olcsón, jól LEPAGE-nál vásárol. Kérjen ingyen jegyzéket LEPAGE-tól Cluj.

— Alkotmányreformot kérnek Svájc választói. Bernből jelentik: A svájci szövetségi tanács 77 ezer svájci szavazó aláírásával ellátott kérvényt kapott, amelyben az aláírók a svájci alkotmány gyökeres átdolgozása ügyében népszavazás kiírását igénylik.

— Merénylét készült Amerika kubai követe ellen. Londonból jelentik: A kubai Havannában a katonai rendőrség kommu-nistákat gyűlés tartásán tetten ért. Az agyan van ellenük, hogy merénylattervet készítettek elő a havannai amerikai követ ellen. 27 letartóztatás történt.

— Tudja-e mi az Igmándi?

— György angol herceg házassága. Londonból jelentik: György angol herceg házasságkötése Mar'ana görög hercegnővel valószínűleg november 20 vagy 22-én lesz. A herceg az esküvő előkészítése érdekében repülőgépen az angol fővárosba érkezett. A hercegnő és családjának több tagja jelenleg a francia fővárosban tartózkodnak.

— Lezuhant egy angol repülőgép Bagdadban. Londonból jelentik: Az iraki Bagdad közelében egy bombavető repülőgép lezuhant. Három tiszt és két altiszt életüket veszítették.

SZFAT AMENU

Héber nyelv tanulására alkalmas nyelvkönyv. Korlátolt mennyiségben kapható román és magyar fordítással is

az UJ KELET könyvosztályában

Ara 120 lej

Szállítjuk utánvétellel vagy az összeg és portaköltség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

butorait

tőlünk vásárolja, 3 előnye van:
1. Minőségben elsőrendűt kap!
2. Otthona izléses lesz!
3. Kézipénzért nagyon olcsón és hiteles is kedvező feltételek mellett vásárolható!

SZEKELY és RETI
Butorgyár R. T.
Targu-Mures, Bucuresti, Brasov.

UJ KELET *Legújabb hírek*

A francia diplomácia útján meghívta a Népszövetség Szovjet-Oroszországot a most folyó ülészakára

Szombaton ünnepélyes keretek között veszik fel a Szovjetet a Népszövetség tagjai közé. A francia diplomácia leszerelte a szovjetellenes frontot

Nincs meglepődve Litvinov a meghívás módjával

Genf, szeptember 12. Szovjetországnak a Népszövetségbe való felvételéért folytatott küzdelem a Népszövetség keddi ülésén befejezést nyert. A nagytanács elszavazta a javaslatot, hogy Oroszországot meghívja a Népszövetségbe. Argentína és Portugália képviselői tartózkodtak a szavazástól. Hogy ez a két ország nem szavazott Oroszország ellen, az elsősorban a francia diplomácia sikerének köszönhető. Argentínának a Szovjettel szemben való érzékenységét Franciaország azzal szerelte le, hogy jelentékeny petróleummegrendelést eszközölt számára. Óriási feltűnést keltett, hogy

Lengyelország is Oroszország felvétele mellett szavazott.

Beck lengyel külügyminiszter az „igen” szavazat elhangzásakor kijelentette, hogy csak azért szavaz Oroszország mellett, mert biztosították, hogy Oroszország felvétele nem vonja magután a Népszövetség alapszabályainak módosítását.

Tárgyalások a meghívás formálisáiról

A nagytanács határozata után most már csak a formalitások vannak hátra, hogy Oroszországot ünnepélyesen bevonuljon a Népszövetségbe. Kedden egész nap arról folynak a tanácskozások, hogy milyen módon juttassák a meghívást a szovjet kormányhoz. Barthou átditványozta, hogy

táviratot küldjenek, amelyben kéri a Szovjetet, lépjen be a Népszövetségbe és annak a reménynek adnak kifejezést, hogy a Szovjet éppen úgy magáévá teszi a népszövetségi alapokmányt, mint ahogyan eleget tett a nemzetközi együttműködés követelményeinek a múltban.

Ausztrália és Argentína képviselői nem voltak hajlandók ezt az előlegezett erkölcsi bizonyítványt kiállítani a szovjetnek és így Benes elnökletével külön bizottság alakult meg a meghívás szövegének megállapítására. A bizottság, mint hírlik már meg is szövegezte a meghívást és az iratot francia közvetítéssel már el is juttatták a szovjetnek. Még nem állapították meg azonban véglegesen, milyen szónokok és milyen sorrendben fognak beszélni.

Litvinov nincs meglepődve

Massigli francia népszövetségi fődélegátus állandó telefonösszeállításban áll az Evianban tartózkodó Litvinov orosz külügyi népbiztossal. A nemzetközi politikában szerepet játszó körökben úgy hírlik, hogy az orosz külügyi népbiztos nem tartja a szovjet számára kielégítőnek azt a formulát, amelyben a Népszövetségbe való felvétel formálisáit és Oroszország meghívása tekintetében Genfben megállapították.

A szovjet népszövetségi delegációja, mely most Berlinben tartózkodik, szombaton érkezik meg Genfbe.

Barthou tárgyalásai a balti paktumról

Barthou ma délelőtt a francia delegáció épületében hosszas beszélgetést folytatott Schussnigg osztrák kancellárral. Megerősítik, hogy Schussnigg Ausztria helyzetéről nagyszabású expozé fog tartani a nagygyűlésen. Barthou találkozott Lozorajtis litván külügyminiszterrel is, aki tájékoztatta a Balti-paktum megkötéséről. Azt hiszik, hogy tárgyalásra kerül Németországnak az a magatartása is,

amelyben elutasította a Balti-paktumhoz való csatlakozását. A Daily Express genfi értesülései szerint, ebben a kérdésben Lengyelország is követni fogja a német álláspontot és Beck az elutasító lengyel válasz indoklását már közölte is a hatalmak fődelegátusaival.

A lengyel lapok egyébként úgy értesülnek, hogy a Balti-paktumot Lettország, Litvánia és Észtország között a napokban már aláírják. A paktumban nincs említés téve az aláíró államoknak a keleti biztonsgági szerződéssel kapcsolatos álláspontjáról. A párizsi lapok, így a Temps, rámutat arra a felelősségre, mely Lengyelországot fogja terhelni, ha a keleti Locarno tervét elgáncsolja és Németország zsoldjába szegődik.

Ma délelőtt Aloisi báró olasz fődelegátus folytatott tárgyalásokat Schussnigg-

gal, Genfben úgy tudják, hogy Mussolini utasítására közelebbről Suvich is Genf-be utazik, hogy Barthouval a római tárgyaláson szövegre kerülő kérdésekben tárgyalásokat folytasson.

Románok népszövetségi tisztsége

Genf, szeptember 12. Vacarescu Elena, román népszövetségi delegátust, a szociális bizottság alelnökévé, Mircea Djuvarát pedig a béke megszervezésére alakult szejtőbizottság előadójává választották meg.

Párizs, szeptember 12. A déli lapok genfi jelentései szerint, Lengyelország a keleti Locarno támogatása ellenében gazdasági és pénzügyi előnyöket szerezhet, sőt katonai természetű feltételeket is kaphat.

Massaryk utolsó óráit éli

A kormány a miniszterelnököt nevezi ki állandó helyetteséül

PRÁGA, szeptember 12. A csehszlovák minisztertanácsban még ellentétek állanak fenn a súlyos beteg Masaryk köztársasági elnök állandó helyettesének személyét és hatáskörét illetően. Emiatt a döntés egyelőre elhúzódik. Prágai orvosi körökben az elnök állapotáról kiadott óvatos orvosi jelentésből aggasztó következtetéseket vonnak le. Kétségtelennek tartják, hogy az el-

nök agyerejmeszesedése már igen előrehaladott stádiumban van és innen származnak a nem javuló látási zavarok, valamint a súlyosbodással fenyegető jobboldali bénulásos tünetek.

Prágában valószínűnek tartják, hogy a minisztertanács Malypetr miniszterelnököt fogja delegálni az elnök állandó helyetteséül.

A bajor és württembergi protestáns egyházak szembeszálltak a kampóskeresztes püspökkel

Berlin, szeptember 12. Mint előrelátható volt, a württembergi és bajorországi evangélikus egyházak megtagadták a Müller bíróalmi püspök által kibocsátott szeptember harmadiki rendelet elismerését, amely ezt a két egyházat a hivatalos német egyházba bekebelezi. A bajor egyház hivatalos közleménye szerint nem is-

merheti el ezt a rendeletet, amelynek nincs jogi alapja és továbbra is az evangélikus egyház alkotmánya szerint fog működni. Württembergben hasonló hivatalos közlés jelent meg. Wurm püspök az összes württembergi lelkészekhez kérdést intézett, helyeslik-e magatartását? 85 százalék igennel válaszolt.

A földművelésügyi minisztérium súlyos jelentőségű rendelete a lóhere- és lucernamagvak szabad forgalmáról

BUCURESTI-BUKAREST, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Az Argus maj száma a földművelésügyi minisztérium rendeletét közli, mely megtiltja a lóhere- és lucernamagvak egyik helységről a másikba való szállítását. A rendelet csak abban az esetben engedélyezi a szállítását, ha a magvak arankamentesek.

Miután a magvak arankamentességének megvizsgálásához olyan gépek szükségesek, melyek nem állnak a gazdák rendelkezésére, a rendelet megbánítja a lóhere és lucerna szabad forgalmát és beláthatatlan következményeket jelent az egész ro-

mániai magkereskedelmre. A nagykereskedők körében nagy megdöbbenést keltett a kormánynak ez a rendelete, mely mögött remélhetőleg nincs más, mint tájékozatlanság vagy tévedés.

A kolozsvári magvizsgáló állomás vezetősége tiltakozott a rendelet ellen és ugyancsak tiltakozását jelentette be a bukaresti magvizsgáló állomás is. Szakörökben remélik, hogy a rendeletet, mely egyenesen megdöbbenő módon ellenkezik a szabad kereskedelem érdekeivel, vissza fogják vonni, feltéve, hogy egyáltalán nem téves megfogalmazáson alapul.

Lépienés mérgezést állapított meg a mamaiai vizsgálat

Konstanca, szeptember 12. A mamaiai halottak beleinek analízise a bukaresti egyetem laboratóriumában arra a megállapításra vezetett, hogy az áldozatok lépienés állatok húsától kaptak bélmérgezést. A mikroszkópban azonnal látható volt a lépfene mikrobája. Intézkedés történt, hogy a többi beteget megfelelő szérummal oltás be. Vizsgálatot rendeltek el annak megállapítására, ki a bűnös, hogy a katonák romlott húst kaptak.

Készülnek a belföldi kölcsönre

Bukaresti-Bukarest, szeptember 12. Mită Constantinescu pénzügyi miniszter ma a Banca Nationala vezetőivel tárgyal és tudomásul vette, hogy a Nemzeti Bank átutalta a szeptember 15-én esedékes külföldi adóssági kuponok ellenértékét Párizsba. Azután a miniszter a belföldi kölcsön kibocsátásának technikai előkészületein dolgozott.

Averescu hazaérkezett

Bucuresi-Bukarest, szeptember 12. Averescu marsall kisiményi kuráját befejezve egy osztrák személyszállító hajón hazaérkezett Turnu-Severinbe, ahol számos barátja várta.

Hitler gyakorolja a kegyelmi jogokat Németországban

BERLIN, szeptember 12. A kancellári és államfői funkciók Hitler kezébe való koncentrációja folytán a birodalmi igazságügyminiszter elvben megállapította Hitler jogát, hogy kegyelmi jogokat gyakorolhasson. Hitler személyesen fogja ezt végezni a hadsereggel szemben, mellyel igen szoros viszonyban áll, míg más esetekben Göringre bízzák a kegyelem gyakorlását.

Felhívás a zsidó diáksághoz. Az Erdélyi Zsidó Diákszervező központi vezetősége felhívja mindazokat a diákokat, akik a következő 1934-35-ös tanévre a Diákszervező támogatását igénybe kívánják venni, hogy kérvényeiket legkésőbb 1934. szeptember 17-ig nyújtsák be az E. Zs. D. helyi vezetőségéhez. A központi vezetőség csak a helycsoport ajánlásával ellátott kérvényeket vesz figyelembe. A kérvényhez csatolandó egy „Foaja de avere si venituri”, valamint az eddigi tanulmány-életrajzról ígázoló okmányok. A felszereletlen és elkésztett kérvényeket nem vesszük figyelembe. Segélyezés elveinek értelmében magas menza, kedvezményt, nagyobb támogatást csak felsőbb évesek kaphatnak. Elsőséves egyetemi hallgatók csak abban az esetben támogatunk, ha az illető mezőgazdasági vagy technikai fakultáson hallgat. Más fakultásokon első évben csak kivételes tehetség vagy rátermettség esetén nyújtunk segélyt. Joghallgatók kivétel nélkül csak magasabb évben és csak az igazoltan szükséges tartózkodási időre (vizsgaszesszió) kaphatnak segélyt.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefon: 9-77.

Cenzura

Taxa postală
plătite în num.
No. 224713/929.

10. Telefon: 9-7
Havonta 110, ne
évre 600, egészé
földre: Havonta
félre 12, egészé
detések díjazás
KELET“ az erdél
dóság egyetlen p
Cikkünk utánnor
rás megjelölésével enged

Háborús propagandát a mozivászonon

Husz esztendővel a világháború földindulásának utóéveire a gazdasági májában az emberiség és fenyegetik, még mindig leplezetten és átláthatatlanul. Ez a mentalitás újabb nekibátorodik és vakmerően olyan helyekre is, ahol vele találkozni az emberéget jelenlét vázokra, színházakra, a különböző világi eseményeknek a lezárásai valóságos hegyes képektől, új hadirepülő tankok, golyó, gáz, tozát, ontó gépszörnyek, hajók bemutatásaitól. A sággal póffeszkedő sereg jelszavaival farizeusok jété dobentik rá a hira közlő, a napi gondok resó mozilátogatókra. V. zökentik ki ezek a hira abból az ábrándjából, vértesség, a káoszról v. utján bolorkánk előre, a bőrünkre ita a vérü történelmet, melynek tá példaadását jósan észre he. De a háborús film reg és felírja a „mene pusztulás igéit arra a melyet az alkotó ember meg a nemzéküi kult. És törénik mindez h. szerelésről, a világ fel. nak helyreállításáról. sen beharangozott na emberiség földi sorsán commedia-nak lehetne e lenne annyira félelemk. mozik hadi híradója.

Bomba vagy luft

Beck lengyel külügymondott, ami szokványos szóján, „bombaképi diplomáciájáéire. Nem lehet azonban, amit Beck a népszöv. közé dobot, luftballonvalódi bomba.

Lengyelország a daréves nyugalmás birtok két a hitlerista moloch. Ezéri már hónapok el. távojadás, mely L. sodorja eddigi, termés. tól, Franciaországtól. tosuló hatalmi frontt.

De másirányú köte. ról-fokról volt kénytelen. állások, amelyeket a. ben akart tartani. A keleti paktumot u. de éppen most cáfolja. dásban nyilatkozott v. A keleti paktum al. nem merté megha. meg lesznek rá a nyon. is aláírja.

A Szovjet felvétele. ben tüzet okádó a. Ebben sem volt nehé. ország befolyását.

De egy állandó nép. mégis megszavazta a. És annyj kísérlet. tált valamit, amivel. népszövetségi habu. ország és a kisanfan. dig a Szovjetek orra. a Harmadik Birodalom. Lengyelország tu. vegyesebb lakosságú. oroszok, németek, cse. nagyobb kisebbségi z.

A danzigi korridor. lézia résszel, szilárd. kapott a csehszlovák. szlovák rétegeket, a. tömört régiókban él. oroszok. Lengyelország lak.